

# GLAS

umirovljenika

Glasilo Sindikata umirovljenika Hrvatske

Broj 291

ISSN 1849 -7837 // Zagreb, ožujak 2021. // Godina XXVII.

## UVODNA RIJEČ

### Siromasi vs birokracija

Piše: Jasna A. Petrović

Kad se u najboljem slučaju probudiš sa smrznutim prstima u prehladnom stanu, ako nisi među onima koji noće na kartonskim kutijama u vagonima i napuštenim kućama, znaš da ne moraš gledati na sat već odmah pojuriti u obilazak kvartovskih kontejnera i kanti za smeće. Vrijeme je za doručak i malo zdravih fizičkih aktivnosti sakupljanja plastičnih boca. Oh, netko je smotuljke uredno ostavio na kanti u susjedstvu zapakirane smotuljke ribe i riže u finoj kutiji, već znaš da je to japansko jelo sushi i u maloj plastičnoj bočici soya sos. Stvarno, prava gozba, nije prva. Na tom kućnom ulazu obično petkom kasno noću netko svoje fino nepce podijeli s beskućnicima ili siromašnim sugrađanima. Samo moraš biti prvi subotom u zoru.

Sada kad je korona vrijeme, sve se pogoršalo, jer je plastičnih bočica sve manje, a ostaci hrane izmiješani s prašinom iz usisivača. Da nije dobrog pekara iz susjedstva koji neprodani kruh dijeli prije zatvaranja, tko bi izdržao ovo čudno doba. Na tržnicama se nađe nešto povrća i voća pri zatvaranju, no tko voli sirovu hranu u hladno doba početka proljeća! Da bi kuhao, moraš imati štednjak i plin ili struju, a to su ti već davno isključili ili su te izbacili iz stana. Tvog ili podstanarskog. U poštanskom sandučiću, ako ga imaš, gomilaju se zaostale ovrhe, niti za jednu od njih nije došla obavijest, već samo ovrha. A onda prošećeš do Crvenog križa, ako se smiluju, jer nije tvoj dan za obiteljski paket. Ti si star, bole te koljena, nemaš se gdje okupati u toploj vodi, nemaš za radio i TV, nemaš mobilitel. Nemaš bankovni račun.

Ili, ti si ona koja živi na planini u zabiti Banovine, u selu kojemu je i Bog rekao laku noć. Neki dobri volonter ti je donio da potpišeš zahtjev za nacionalnu naknadu, rekao je da imaš sve uvjete. I ništa ti ne stiže, poštar je rekao da nema novca za tebe. I onda volonter jednog dana nazove mirovinski i pita da li su zaprimili tvoj zahtjev za nacionalnu naknadu. Ljubazni glas kaže da jesu, svakako, ali nije potpun, nema navedeni IBAN banke. Majku vam ljubim, kazuje volonter, pa kako da baka ima bankovni račun kad nema niti mirovinu, niti novca. I jedva hoda. Kako da ju nosim, na leđima valjda, do prve banke kako bi otvorila tekući račun, kad joj je istekla osobna iskaznica, a prvi je bankomat na desetak kilometara udaljenosti. Pa što ne šaljete tu prokletu mizernu naknadu od 800 kuna poštom, zašto joj to ne donese poštar, kad je on jedini koji se još uvijek poput ostarjelog jarca pentra po ovim brdima i selima.

I tako od 1.1.2015. novi umirovljenici traže da im se vrati pravo na dostavu mirovine poštom. Sve su stariji, ne silaze iz svojih gnijezda na katovima bez lifta, noge ih više ne služe, a „dobri“ susjedi ili rođaci ogule im tekući kad im odu podići račun. A starčad iz zabiti nema javnog prijevoza, nema bankovnih računa, nema bankomata, jedu posnu juhu od brašna humanitarne pomoći. I vi se birokrati zgražate nad upornim zahtjevima da se mirovina i nacionalna naknada, osobito sada u korona vrijeme, dostavljaju poštom. Besplatno. Vi se čudite. Vama su, dragi birokrati, srca smrznuta u malu kuglicu okrutnosti ignorancije. Vi živite u nekom paralelnom svijetu u kojem su srca posušena od neupotrebe. Vi imate IBAN.

*Svim umirovljenicima i starijim građanima Sindikat umirovljenika Hrvatske želi sretan i blagoslovljen Uskrs*



## 21. IZBORNA SKUPŠTINA SUH-a

### Ante Kuprešak - novi predsjednik

INTERVJU: ROMANA GALIĆ, PROČELNICA GRADSKOG UREDA ZA SOCIJALNU ZAŠTITU I OSOBE S INVALIDITETOM GRADA ZAGREBA



Gerontološki centri su pun pogodak

KAKO SU BRANITELJI POSTALI PARTIZANI

Invalidi preko reda

NEBULOZNE OVRHE BAKA I DJEDOVA

Suze za koje državu nije briga

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb  
 Šalje: Sindikat umirovljenika hrvatske,  
 Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb



*Drage umirovljenice i umirovljenici,  
uoči najvećeg kršćanskog blagdana,  
u ovim izazovnim vremenima neka  
vas Uskrs ispuni svjetlom koje  
pobjeđuje tamu i donosi nadu,  
radost i mir.*

*Želim vam da uskrsne blagdane  
provedete u krugu bližnjih u miru i  
zajedništvu.*

*Sretan Uskrs!*

*Ravnatelj Ivan Serdar i poslovodstvo*

**hzmio** HRVATSKI ZAVOD ZA  
MIROVINSKO OSIGURANJE



**Drage umirovljenice i dragi  
umirovljenici,**

**Želim Vam da blagdan Isusovog  
uskrsnuća provedete u miru,  
blagostanju i obiteljskom  
okruženju.**

**Od srca vam želim sretan  
i blagoslovljen Uskrs!**

**Župan Osječko-baranjske  
županije Ivan Anušić**

*Povodom najvećeg kršćanskog blagdana - Uskrsa,  
svim žiteljima Zagrebačke županije upućujemo poruke mira,  
sa željom da dane koji su pred nama  
provedu ispunjeni vjerom i u zajedništvu svojih najbližih.*

*Neka je svima sretan i blagoslovljen Uskrs!*

*župan  
Stjepan Kožić*

*predsjednik Županijske skupštine  
Mato Čičak*



**SRETAN I BLAGOSLOVLJEN USKRS**

**OPĆINA RUGVICA,  
OPĆINSKI NAČELNIK  
MATO ČIČAK, dipl. ing.**



**Sretan i  
blagoslovljen Uskrs svim  
čitateljima Glasa umirovljenika  
i pratiteljima SUH-ove tematske  
Facebook stranice Pokret  
protiv siromaštva starijih osoba!**

Dragi umirovljenici,

želim vam da nadolazeće uskrsne blagdane provedete u zdravlju, ispunjeni nadom, mirom i radošću. Iako ga obilježavamo u neobičnim uvjetima, neka svjetlo Uskrsa osnaži zajedništvo, probudi optimizam i potakne ljubav prema našim bližnjima.

**SRETAN I BLAGOSLOVLJEN  
USKRS!**

ŽUPAN MEDIMURSKE  
ŽUPANIJE MATIJA POSAVEC



# Ante Kuprešak - novi predsjednik



Utorak 16. ožujka 2021. godine u Zagrebu, u Chromosovom neboderu u ulici grada Vukovara je održana 21. Izborna sjednica Skupštine SUH-a. Na sjednici je prisustvovalo 37 od 47 delegata s pravom glasa pridržavajući se svih propisanih epidemioloških mjera. Upravo zbog pandemije i ograničenog broja ljudi, na Skupštinu nisu pozvani gosti iz domaćih i stranih umirovljeničkih udruga i sindikata, kao ni mediji, što je prije bila uobičajena praksa.

Na početku Skupštine dosadašnja predsjednica Jasna Petrović pozdravila je sve prisutne, nakon čega je uslijedila himna Republike Hrvatske te minuta šutnje za sve preminule članove SUH-a i druge starije osobe u razdoblju između 16. i 21. Skupštine. Nakon usvajanja poslovnika i dnevnog reda izabrano je Radno predsjedništvo na čelu s Matom Obradovićem, te Đinom Šverko i Asjom Tomin kao članicama. Zatim je izvršen izbor radnih tijela Skupštine: Verifikacijska komisija, Kandidacijska komisija, Komisija za zaključke, zapisničari i ovjervitelji zapisnika.

## Ponos na ostvareno

Nakon što je Ana Dujanović, predsjednica Verifikacijske komisije, zaključila da je rad skupštine legalan te da postoji kvorum za odlučivanje, na red su došli izvještaji.

Jasna A. Petrović pripremila je izvještaj o radu u proteklom mandatu na 20 stranica, pa je zbog ograničenosti vremena podnijela skraćeni izvještaj osvrćući se na 13 najvažnijih točaka za koje se SUH uspio izboriti samo u ovom zadnjem mandatu. Najsvježija vijest je da se SUH zajedno s Maticom izborio za isplatu jednokratnog solidarnog Covid dodatka, kojeg će najkasnije do početka svibnja dobiti najmanje 750 tisuća umirovljenika, a za što će država isplatiti 750 milijuna kuna. SUH i MUH su pokrenuli inicijativu još u travnju 2020., a u pregovorima s ministrom su se izborili da dodatak dobiju i oni koji imaju zaštićene račune, objasnila je Petrović i dobila pljesak.

Četiri puta u ovom mandatu SUH je uspio spriječiti da se za oko 250 tisuća vozača starijih vozača od 65 godina ne uvede plaćanje obaveznog liječničkog pregleda. Zatim je uspješno uvedena nacionalna naknada za starije osobe, prema kojoj se



očekuje da će gotovo 20 tisuća starijih od 65 godina, pretežno žena, koji nisu ostvarile uvjete za mirovinu, dobivati 800 kuna mjesečno, ali s usklađivanjem jednom godišnje. Trenutno je to pravo ostvarilo 5 tisuća osoba.

Nakon stalnih pritisaka i tri prosvjeda pred Vladom RH, SUH se 2020. godine izborio i da se nakon 16 godina po prvi put podigne cenzus za besplatno dopunsko zdravstveno osiguranje čime se spasilo i vratilo 20 tisuća starijih osoba u sustav besplatnog dopunskog, a izboreno je i da se svake godine u studenom cenzus usklađuje, kako nitko ne bi usklađivanjem i porastom mirovina izgubio to pravo, kazala je Petrović.

Uspjeh je i povišenje najniže mirovine za 3,13 posto, kao i promjena švicarske formule drugog godišnjeg usklađivanja mirovina, sa 50:50, na omjer 70:30 u korist povoljnijeg rasta indeksa troškova života ili plaća.

„Izborili smo se i za šest mjeseci dodatnog staža za svako dijete za sve novoumirovljene od 2019. godine, čime je tim umirovljenicama mirovina porasla za 2 posto po djetetu. Tako



*Ivana Šušak Tomičić, kći pokojnog Milana Tomičića, zamjenika dosadašnje predsjednice i pravnog savjetnika, preuzela je njegovo posmrtno priznanje*

je 26 tisuća novoumirovljenih dobili više mirovine, no preostaje nam borba i za ukidanje diskriminacije za sve one majke koje su se umirovile prije 2019. godine, a nemaju to pravo“, kazala je Petrović.

## Reforma drugog stupa

Napravljen je i snažan pritisak na ministra da se proširi pravo na rad za umirovljenike te pravo na to sad imaju i prijevremeni umirovljenici, a do kraja godine bi to pravo trebale ostvariti i obiteljske umirovljenice.

„Jako velika stvar, a koja je mnogima prošla ispod radara, jest da smo uspjeli reformirati drugi stup, na način da svi koji se umirovljuju imaju pravo iz drugog stupa prijeći u prvi stup ako im je tamo povoljnija mirovina. Čak 61 posto svake godine, odnosno preko 25 tisuća umirovljenika već su do sada dobili veću mirovinu zahvaljujući toj mogućnosti“, istaknula je Petrović.

Velik uspjeh je i što je Vlada konačno prihvatila inicijativu da se vlasnička prava nad domovima za starije osobe s HZMO-a spuste na županije, čime je spriječena privatizacija i moguća prenamjena domova, a riječ je o nekretninama koje vrijede 2,5 milijardi kuna, a čime će se omogućiti proširenje kapaciteta domova i bolja skrb, te dobivanje novca iz europskih fondova.

Petrović je poručila i da je u ovom mandatu odrađeno 17 različitih projekata kojima je SUH dobio potporu za ostvarenje svojih ciljeva i lakše funkcioniranje udruge, redovito izlazi mjesečnik Glas umirovljenika, a od 2016. godine je stvorena i Facebook stranica Pokret protiv siromaštva starijih osoba koju prati 21.350 ljudi, čije su objave samo u 2020. godini imale 4,6 milijuna doseg. Web stranica SUH-a je u 2020. imala 74.500 posjeta, a uspjeh je i što je Pravno savjetovište SUH-a radilo bez problema i tijekom korone, dapače radionice Putujućeg pravnog savjetovišta su organizirane diljem Hrvatske.

U ovom mandatu Petrović je istaknula i stvaranje jako dobrih odnosa s Maticom umirovljenika Hrvatske, s kojom je suradnja podignuta na višu razinu, uz odličnu koordinaciju, zbog čega su i SUH i Matica postali jači.

## Puno posla pred nama

Kazala je i kako je velik uspjeh osnivanje Nacionalnog vijeća za umirovljenika i starije osobe, na čijem je sada čelu, a kroz koji se uspjelo postići da SUH i Matica imaju kontinuirani dijalog.

„Puno toga ima što nismo ostvarili, ostaje puno posla za sljedeću ekipu, ali smo uspjeli popraviti položaj umirovljenika na nacionalnoj razini. Ponosna sam i nadam se da dijelite ponos sa mnom“, kazala je Petrović za kraj i dobila veliki pljesak.

Nakon toga je Marija Šimičić iz Knjigovodstva Sezak prezentirala financijsko-planske dokumente, Ivan Grbavac je podnio izvještaj Nadzornog odbora u kojem navodi da je ustanovljeno da su sva materijalno-financijska poslovanja SUH-a izvršena u duhu pozitivnih zakonskih propisa i nije bilo nikakvih nepravilnosti.

Mirjana Radišić Ružić je podnijela izvještaj Statutarne komisije u kojem je navela da se cjelokupna izborna aktivnost u pogledu izbora tijela upravljanja nižih razina, kao i kandidatura za tijela upravljanja na razini SUH-a, odvijala u skladu s odredbama Statuta.

Uslijedila je rasprava o podnesenim izvještajima nakon čega su svi izvještaji usvojeni jednoglasno. Uslijedilo je davanje razrješenice članovima tijela upravljanja SUH-a (Predsjednici SUH-a, Predsjedništvo, Upravni odbor, Nadzorni odbor i Statutarnoj komisiji). Nakon toga je Đina Šverko pročitala Program rada za naredno razdoblje (2021.-2025.) koji sadrži 50 točaka, koje su smjernice za daljnji rad i borbu SUH-a u ostvarivanju prava umirovljenika. Nakon burne rasprave i on je usvojen jednoglasno.

## Izabrano novo vodstvo

Na kraju je slijedio i izbor tijela upravljanja SUH-a. Za predsjednika SUH-a jednoglasno je izabran Ante Kuprešak, koji je tako zamijenio Jasnu Petrović, koja je odradila dva uspješna mandata na čelu SUH-a. Za potpredsjednike su jednoglasno izabrani Vesna Bečić, Mato Obradović, Đina Šverko i Asja Tomlin. Za članove predsjedništva SUH-a izabrani su Ivan Bakica, Mirella Marini, Stjepan Milobara, Lučo Pavletić, Stjepan Rakitić, Vera Vidmar, Eva Vrtovec i Snježana Živčić, te članovi po funkciji.

Za članove Nadzornog odbora SUH-a jednoglasno su izabrani Ivan Grbavac, Vjekoslav Čaklec, Bruna Jovanović, Mirjana Novačić i Vlatka Novosel. Za članove Statutarne komisije SUH-a sa 35 glasova za i 2 suzdržana izabrani su Mirjana Radišić Ružić, Biserka Budigam, Željko Kovač, Fridrih Moretti i Zlatko Risek.

Pred kraj Skupštine podijeljena su i posebna priznanja županijskim povjereništvima SUH-a, podružnicama, kao i pojedincima – članovima tijela upravljanja u prošlom mandatu i članovima koji su posebno ostavili doprinos u radu i djelovanju SUH-a, kao i inozemnim kolegama i organizacijama. Skupština je završena pozdravnim govorom novog predsjednika SUH-a Ante Kuprešaka.

Odmah nakon Skupštine održana je konstituirajuća 1. sjednica Predsjedništva SUH-a na kojoj su potvrđeni mandati novoizabranim članovima Predsjedništva SUH-a, Jasna A. Petrović je izabrana za zamjenicu predsjednika SUH-a, a Igor Knežević za glavnog tajnika SUH-a.

I.K.

## PANEL RASPRAVA

# O siromaštvu starijih osoba

U oči Skupštine SUH je organizirao i kratku panel raspravu pod nazivom „Siromaštvo i pandemija: starost kao pre-suda“. Na raspravi su sudjelovali prof.dr.sc. Zoran Šućur, s katedre socijalne politike Pravnog fakulteta Zagreb te Andreja Ninić, iz Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Grada Zagreba. Razlog održavanja rasprave je rastuće siromaštvo osoba starije životne dobi, koje se dodatno pogoršalo pandemijom koronavirusa.

Na raspravi su se tako mogli čuti zastrašujući podaci prema kojima čak 30,1 posto starijih od 65 u Hrvatskoj živi u riziku od siromaštva, a taj se broj penje čak na 50,3 posto u slučaju da starije osobe žive kao samci. Udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći iznosi svega 37,4 posto te je nakon Irske, najgori



u EU. Profesor Šućur je objasnio i razloge zbog čega su žene još ugroženije od muškaraca te se definitivno složio da su mirovine u Hrvatskoj male te da je potrebna hitna izmjena formule njihovog usklađivanja.

„S jedne strane je privilegija da žene žive duže od muškaraca, ali to sa sobom nosi rizik samačkog života. Samački život je najskuplji, veći su troškovi života, a i žene imaju niže mirovine, zbog nižih plaća ili radi sniženih prihoda zbog porodičnog dopusta. Jedan dio žena uopće nije participirao na tržištu rada, sve to dovodi do veće ugroženosti žena“, objasnio je profesor Šućur, koji se složio sa zahtjevima SUH-a da Vlada mora pod hitno isplatiti i solidarni Covid dodatak, kako bi olakšala život umirovljenicima u vrijeme povećanih troškova života zbog pandemije, ali i povećanog broja smrtnih slučajeva, koje su dijelom i rezultat porasta siromaštva.

Andreja Ninić je pak prisutnima kazala kako se panel rasprava simbolično poklopila s proslavom Svjetskog dana socijalnog rada. Predstavila je i neke od brojnih programa i pogodnosti koje njezin ured provodi za osobe starije životne dobi na području Zagreba, te je najavila i skoro donošenje novog Socijalnog plana koji će još više pomoći ugroženim skupinama.

„Grad Zagreb ima čak 29 programa i mjera kojima obuhvaća ugrožene korisničke skupine, od čega je gotovo polovica usmjerena prema osobama starije životne dobi, što pokazuje da u Gradu jako misle na potrebe starijih osoba“, kazala je Ninić i pozvala sve umirovljenike da šalju svoje prijedloge za poboljšanje usluga i uvođenje novih mjera, jer će ih pri izradi novih socijalnih strategija uzeti u obzir.

Igor Knežević

# Kad obiteljski umirovljenik „vrijedi“ 30 posto zaposlenoga!

**H**DZ je u izbornoj kampanji umirovljenicima obećao „najmanje 10 posto“ veće mirovine i povoljniji izračun obiteljskih mirovina. Resorno Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike izvijestilo je javnost kako je 1. sastanak Radne skupine za preispitivanje modela obiteljske mirovine održan u četvrtak, 18. veljače 2021. godine. Voditeljica Radne skupine je državna tajnica Ministarstva rada Majda Burić, a sama Radna skupina ima ukupno 28 članova iz tijela državne uprave, tijela javne uprave, Instituta za javne financije, visokoobrazovnih institucija, predstavnika umirovljenika, udruga poslodavaca i sindikata. Pošto je radna skupina svojevrсни nastavak rada na Programu Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, u njenom sastavu su i predstavnice Sindikata umirovljenika te Matice umirovljenika.

Međutim, radna skupina za obiteljske mirovine započela je s radom još u veljači 2020. godine, ali je zbog koronavirusa zaustavljen njezin daljnji rad, te je sada, godinu dana kasnije, započeo rad obnovljene skupine. Očito je, međutim, da vlast pokušava prolongirati odluku što više, jer se razvlače točke dnevnog reda. Tako su na prvoj ovogodišnjoj sjednici predstavnici Ministarstva rada analizirali postojeći model obiteljske mirovine prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, odbijajući pokušaj predstavnice Sindikata umirovljenika da predloži moguće modele.

## Vlastita i partnerova/čina mirovina?

Prema podacima HZMO-a s kraja 2020. godine u Hrvatskoj smo imali 216.511 korisnika obiteljskih mirovina prema



Zakonu o mirovinskom osiguranju s prosječnom mirovinom od 2.089 kuna. Kada dodamo i preostale korisnike obiteljskih mirovina (recimo, prema posebnim propisima o mirovinskom osiguranju), imamo ukupno oko 233 tisuće korisnika obiteljskih mirovina. Najvećim dijelom radi se o starijim udovicama (92,75 posto su žene), čiji je rizik od siromaštva u starosti među najvišima u državi.

Što je sporno kod obiteljskih mirovina? U trenutku smrti bračnog partnera možete naslijediti 70 posto njegove mirovine, ali se u tom slučaju morate odreći svoje. Budući da umirovljenici u Hrvatskoj zbog mizernih mirovina teško žive i u paru, u slučaju smrti bračnog partnera dobar dio ljudi brzo potone u siromaštvo. Jedna od najvećih umirovljeničkih

želja u Hrvatskoj je mogućnost nasljeđivanja dijela mirovine preminulog bračnog partnera uz zadržavanje svoje mirovine, kako je to riješeno u više europskih zemalja (npr. Njemačka, Slovenija, Austrija, Italija).

Vlast u RH smatra da ima ustrojen vrlo kvalitetan socijalni model obiteljske mirovine, osobito što se ona omogućava i izvanbračnom partneru s kojim je preminuli bio u barem trogodišnjoj vezi, kao i neformalnom životnom partneru. Također, činjenica je da udovica/udovac ima pravo na obiteljsku mirovinu ako je do smrti partnera navršio/la 50 godina, što je relativno mlada dob. Nitko ne dvoji da se može, sukladno dužini očekivanog životnog vijeka, povisiti i dob za stjecanje obiteljske mirovine, no osnovni je problem što su obiteljske mirovine preniske za preživljavanje, jer iznose samo 34 posto prosječne neto plaće bez međunarodnih ugovora. Kad pridodamo mirovine temeljem međunarodnih ugovora, jedan obiteljski umirovljenik „vrijedi“ samo 30 posto jednog zaposlenog! Sramota.

## Novi model za sve ili samo buduće?

Zbunjujuće je i to što je izlagačica Melita Čičak na prvom sastanku radne skupine naglasila kako je prosječan staž obiteljskog umirovljenika vrlo nizak te iznosi samo 27 godina, 2 mjeseca i 8 dana, što apsolutno nije točno, jer se taj staž nije izračunao zbrajanjem radnog staža oba partnera, već po metodologiji koja nije posve jasna. Dapače, kad bi se zbrojilo oba staža, mogli bismo doseći i 70-80 godina radnog staža! Uz predstavnicu SUH-a, takvo je pitanje aktualizirao i prof. dr.sc. Željko Potočnjak s Pravnog fakulteta.

Trenutno najveći broj korisnika obiteljske mirovine prima mirovinu između 2.000 do 2.500 kuna – njih 47.914 osoba, bez onih umirovljenih po međunarodnim propisima. Iako mizerne mirovine, one ipak stvaraju visoki trošak jer se prosječno koriste 18 godina i 7 mjeseci.

Ono što zbunjuje jest da su predstavnici Ministarstva posebno naglasili kako je broj novih korisnika obiteljskih mirovina prema Zakonu o mirovinskom osiguranju u 2020. iznosio 8.697 osoba, od čega 7.691 žena, te da je prosječna obiteljska mirovina novih korisnika (bez međunarodnih propisa) 2.492,61 kunu, što je zabrinulo članicu Radne skupine Jasnu A. Petrović, predsjednicu SUH-a i Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe. Upitala je jesu li koristili odvojeno podatke o novim korisnicima obiteljskih mirovina zato jer im pada na pamet pokušaj parcijalne primjene tog budućeg zakona, samo na one koji će se tek umiroviti. Na taj način je zaživio i onaj dodatak na staž za majke po rođenom djetetu koji vrijedi samo za one majke koje su se umirovile od 2019. nadalje, a što SUH smatra diskriminatornim te očekuje da će se novi model obiteljske mirovine odnositi na sve obiteljske umirovljenike, te da će biti primjereniji ukupnom ostvarenom stažu preminulog i preživjelog partnera.

Sindikat umirovljenika Hrvatske ostaje kod prijedloga da se obiteljskim umirovljenicima omogući izbor između 85 posto partnerove/partneričine mirovine ili zadržavanje vlastite i dobivanje 20 do 50 posto partnerove mirovine, ovisno o prihodovnom kriteriju. O novom modelu obiteljske mirovine se počelo raspravljati, ali je vidljiva nakana resornog ministarstva da se „preispitivanje“ razvuče barem do kraja godine. Do tada – tko živ, tko mrtav.

# Jedna nejednakost, sto nepravdi

Hrvatska je nepravedno i neuređeno društvo prepuno različitih oblika horizontalne i vertikalne nejednakosti. Nejednako postupanje prema društvenim skupinama ili pojedincima u nekom društvu, samovoljno i nepravedno dijeljenje stanovništva na skupine koje imaju i na one koje nemaju pravo na isti društveni postupak, samo su neke od značajki nejednakosti. Možda je najvidljiviji rodni jaz u mirovinama, koji je konačna presuda o stvarnom položaju žena na tržištu rada i u društvu.

Ekonomске nejednakosti mogu biti rezultat legalnih razlika u tržišnim dohodcima građana i takve ekonomske nejednakosti koje dolaze iz legalnih izvora građanima su prihvatljivije. Štoviše, ako one nisu previsoke i ekstremne, mogu imati pozitivno, motivirajuće djelovanje. Izvori takvih nejednakosti često leže u činjenici da se ljudi rađaju jednaki u svojem dostojanstvu, ali nejednaki u sposobnostima i talentima, koje onda neki obrazovanjem i upornim radom dodatno razvijaju, a drugi ih možda zanemaruju u skladu s novozavjetnom prisposodobom o talentima. Pojednostavljeno govoreći, krajnji rezultat jest da poslije na tržištu rada prvi ostvaruju mnogo veće dohotke od drugih i većini se ljudi takve nejednakosti čine pravednima i odobravaju ih ako ne odlaze u neke ekstreme. No, i ekonomske razlike su najčešće rodno obojene, jer su velika većina siromašnih – žene.

## Lošiji od dobrih

No, osim tih individualnih izvora, s druge strane, nažalost, kod uzroka za legitimne nejednakosti moguće je da se dio izvora nalazi u strukturalnim razlozima izvan kontrole pojedinca, kao što su, primjerice, spol, rasa, etnička pripadnost, mjesto stanovanja, dostupnost i kvaliteta obrazovnih institucija, društveno-ekonomska pozicija obitelji iz koje tko dolazi i slično. To su, dakle, svi oni faktori koji mogu utjecati na činjenicu da neki pojedinci imaju »bolji start« od nekih drugih te je tu narušeno načelo jednakih izgleda sudjelovanja u tržišnoj utakmici.

Međutim, još je veći izazov dio ekonomskih nejednakosti koji ne dolazi iz legitimnih izvora, npr. siva ekonomija, izbjegavanje plaćanja poreza, hrvatska negativna iskustva s pojedinim privatizacijskim procesima, korupcija... Također je vrlo važno da se strukturalni izvori ekonomskih nejednakosti kvalitetnim državnim mjerama i socijalnim programima svedu na minimum. Kad je riječ o rodnoj ekonomskoj nejednakosti, takvih

je direktnih mjera vrlo malo, iako ima onih bez rodnog atributa, a koji su korisni za bolji položaj žena.

Konačna istina o diskriminaciji žena u Hrvatskoj je čitljiva iz rodnog jaza u mirovinama, koji je prema podacima EU SILC-a od 2018. sa 29,7 posto rodnog jaza u mirovinama blago smanjena 2019. na 27,6 posto razlike. Kad bi se to uspoređivalo samo sa zapadnoeuropskim zemljama u kojima je izrazito visok rodni jaz u mirovinama (npr. najviši je Luksemburg sa 47 posto!), još bi ispalo da i nismo najgori u odnosu na prosjek Europske unije od 29 posto jaza. No, u odnosu na 11 postkomunističkih članica EU Hrvatska je 2018. godine bila na drugom mjestu, odmah iza Letonije (38,2%), dok se 2019. popela na prvo mjesto te skupine. Dakle, dok se rodni mirovinski jaz sporije raste ili čak opada u tim zemljama, u Hrvatskoj stvari idu na gore, jer su mjere nedovoljne.

## Hrvatske mjere i mjerice

Zašto spominjemo postkomunističke zemlje? Zato jer u njima je ravnopravnost žena s muškarcima bila zbog naravi bivšeg sustava daleko veća nego sada, a rodni jaz u mirovinama bitno niži nego u zapadnoeuropskim zemljama. No, i među dobrima, ima lošijih, a to je u ovom slučaju Hrvatska, koja bi imala još viši jaz, čak i iznad EU prosjeka da nije od 1.1.2019. godine novoumirovljenima priznala po 6 mjeseci dodatnog radnog staža po djetetu. Da, riječ je o direktno rodno korisnoj mjeri, no da se nisu diskriminirale žene koje su prethodno umirovljene, da je to pravo priznato svim umirovljenicama, jaz bi bio daleko manji.

Bilo je još nekih indirektnih rodno korisnih mjera koje su nakon zadnje mirovinske reforme blago utjecale na visinu jaza u mirovinama, poput povećanja najniže mirovine za 3,13 posto, zbog toga što je od 268.191 umirovljenika u toj kategoriji čak 69,4 posto žena. Nadalje, istom reformom umirovljeničke udruge su se izborile i na uvođenje prava radnika koji su bili osigurani iz oba mirovinska stupa

da u trenutku umirovljenja biraju hoće li se umiroviti samo iz prvog javnog stupa međugeneracijske solidarnosti ili iz oba. To je dalo mogućnost svim umirovljenicima da izaberu mirovinu koja im je povoljnija. Čak 61 posto svih novoumirovljenih je otišlo u mirovinu iz prvog stupa koje su povoljnije za radnike koji su imali niža primanja, a to su uglavnom žene. Od svih „prebjega“ čak 60,6 posto su – žene.

## Dno bez razlika?

To su, dakle, neke od indirektnih mjera koje su svakako utjecale na zaustavljanje rasta rodnog jaza u mirovinama, koji predstavlja konačnu istinu o stvarnom položaju žena. U ekonomski neravnopravnijim društvima ženski je status niži nego u ravnopravnijim. Drugim riječima, u društvima s većim razlikama između bogatih i siromašnih, žene su manje franšizirane i imaju manje moći, resursa i prestiža od žena u društvima u kojima su te razlike manje.

Zamislite stoga društvo kao društvene ljestve. U nejednakim društvima ljestve su naslonjene pod strmijim kutom, a prečke su različitih razmaka. Tamo gdje netko stoji na toj ljestvici u nejednakom je društvu je važnije: status i hijerarhija su važniji, konkurencija za status intenzivnija. Dakle, nejednakost je povezana s više agresije i više konflikata, s više nasilja i s jačom hijerarhijom dominacije među ljudima. A kad je više statusnog natjecanja među muškarcima, status žena pati više. Eto, to je Hrvatska koja se polako popravlja. Tvrditi da je jedna vrsta nejednakosti važnija od druge bilo bi pogrešno. Ne bismo bili sretni da su manje razlike u plaćama među spolovima, ali da svi imaju niske plaće. S većim materijalnim nejednakostima, nedostatak svih skupina koje trpe niža primanja – žena, etničkih manjina, invalida – bit će veći. Moramo stvoriti krjeposne krugove i korisne presedane kako bismo smanjili horizontalne i vertikalne nejednakosti. Umirovljenice, sretan vam Međunarodni dan žena.

Jasna A. Petrović

**O**d stupanja izmjena i dopuna Zakona o mirovinskom osiguranju na snagu od 1. siječnja 2019. do 1. ožujka 2021. ukupno je 28.059 korisnika/ka ostvarilo pravo na dodani staž od 6 mjeseci po djetetu te se njihov ukupan mirovinski staž u prosjeku povećao za jednu godinu.

Iznos uvećanja mirovine po osnovi dodanog staža za djecu različit je kod svakog korisnika mirovine te, između ostalog, ovisi o visini plaće/osnovice za plaćanje doprinosa koju je korisnik ostvario tijekom radnog vijeka, vrsti mirovine te dobi korisnika prilikom odlaska u mirovinu. Prosječno povećanje mirovine temeljem dodanog staža iznosi oko 2% po djetetu.

# Gerontološki centri su pun pogodak



**G**rad Zagreb poznat je po svojim vrlo kvalitetnim programima socijalne zaštite za starije osobe. Zbog pandemije koronavirusa protekla godina bila je izuzetno zahtjevna u osiguravanju potreba ugroženih skupina. O tome kako funkcionira gradski sustav socijalne zaštite, što se sve uspjelo osigurati ugroženima, a što je u planu, porazgovarali smo s Romanom Galić.

**► Sindikat i Matica umirovljenika su objavili javno priopćenje po smrti dosadašnjeg gradonačelnika Milana Bandića kako je socijalni model Grada Zagreba vrlo kvalitetan i osjetljiv, osobito za starije i siromašne. Koje sve socijalne programe za starije osobe i umirovljenike Vaš Ured provodi na području Grada Zagreba?**

Zaista s ponosom mogu reći da je naš zagrebački model skrbi o starima prepoznat u Hrvatskoj, ali i izvan njenih granica. Mišljenja sam kako dobri programi koji doprinose kvalitetnijem životu starijih građana moraju biti prioritetom javnih politika, što u Gradu Zagrebu svakako jest. Starije osobe prepoznate su već u prvom Programu socijalne politike Grada Zagreba 2004.g., potom su istaknute u svim daljnjim strateškim dokumentima Grada Zagreba, a od lipnja prošle godine donijeli smo i prvu sveobuhvatnu Zagrebačku strategiju za unapređenje kvalitete života osoba starije životne dobi za razdoblje od 2020. do 2024.

Strategija je izrađena s ciljem stvaranja preduvjeta za dostojanstvenu starost sugrađana, osiguravajući im pritom usluge koje će utjecati na podizanje kvalitete njihova života. Dokument se temelji na uvažavanju potreba starijih osoba za dodatnom zaštitom i promicanjem njihovih socijalnih, zdravstvenih i kulturnih prava.

Tijekom proteklih 20 godina razvili smo brojna prava, usluge i aktivnosti namijenjene starijim osobama, koje kontinuirano nadograđujemo te razvijamo nove osluškujući njihove potrebe. Dopustite da upoznam čitatelje s pravima i uslugama propisanim Odlukom o socijalnoj skrbi koje uz ispunjavanje određenih kriterija mogu ostvariti naši stariji sugrađani. Riječ je o pravu na novčanu pomoć umirovljenicima, a čiji korisnici ostvaruju i novčanu pomoć za plaćanje premije dopunskog zdravstvenog osiguranja te prigodom Uskrsa i Božića osiguravamo i dodatnu novčanu pomoć. Od 16. ožujka podiže se cenzus za ostvarivanje ovoga prava na 1.700 kuna što predstavlja povećanje za 200 kuna. Istaknula bih kako smo već ranije omogućili ostvarivanje prava i onim umirovljenicima koji

raspoložu s prihodima do 1.500,00 kuna nakon izvršene ovrhe. Starije osobe najčešće ostvaruju pravo na doplatak za pomoć i njegu i osobnu invalidninu putem Centra za socijalnu skrb, a Grad još osigurava dodatnu novčanu pomoć. Osiguravamo i novčanu pomoć za osobne potrebe (džeparac) korisnicima doma za starije osobe te pravo na besplatnu godišnju pokaznu kartu ZET-a. Važnim smatram istaknuti kako smo razvili uslugu pomoći u kući iznad propisanih državnih standarda na temelju kojih se za više od 600 starijih sugrađana putem *gradskih* domova za starije osobe osigurava besplatno svakodnevno jedan topli obrok i usluga gerontodomaćice.

## Što dulje u vlastitom domu

Vjerujem kako je Grad Zagreb neprepoznatljiviji po Projektu gerontoloških centara Grada Zagreba koji se provodi od 2004., a koji osim pomoći u zadovoljavanju egzistencijalnih potreba kroz pomoć u kući, omogućava vitalnijim starijim sugrađanima ili onima koji to žele ponovno postati brojne aktivnosti: sportsko-rekreacijske, kulturno-zabavne, radno-kreativne aktivnosti, preventivno-zdravstvene. U godinama prije pandemije broj korisnika bio je veći od 7.000, uz provođenje aktivnosti na više od 50 lokacija u svim gradskim četvrtima. Vrijednost Projekta je dostupnost svima jer je za korisnika svaka aktivnost besplatna. Od 2019. Gerontološki centri postali su standard *gradskih* domova u provođenju izvan institucijske skrbi za starije osobe te se provodi kao Program podrške u lokalnoj zajednici *Gerontološki centri Grada Zagreba* i predstavlja model aktivnog i zdravog starenja u Gradu Zagrebu.

Pored Gerontoloških centara, vodeći brigu o što dužem ostanku starije osobe u poznatom okruženju vlastitog doma osigurali smo i rad tri dnevna boravka.

Grad Zagreb je osnovao i Zakladu Zajednički put u okviru koje je otvorena prva stambena zajednica za samostalno stanovanje starijih osoba koji su u mogućnosti samostalno brinuti o sebi, a u perspektivi im se omogućava pružanje dodatnih usluga prema njihovim potrebama.

Istovremeno brinemo i o kvaliteti života gotovo 4.000 korisnika u domovima za starije osobe koji su u nadležnosti Grada Zagreba. U 2017. započeo je rad Doma za starije osobe Park na Lašćini, novoizgrađen objekt prema europskim standardima za 200 korisnika. Iskristila bih priliku upoznati čitatelje kako je u tijeku izgradnja doma za starije osobe u Markuševcu s kapacitetom za 92 korisnika od čega su 12 mjesta za osobe oboljele od demencije, a koji bi trebao biti završen krajem ove godine.

Unazad više od pet godina posebnu pažnju posvećujemo primjerenom smještaju oboljelima od Alzheimerove i drugih demencija. U okviru domova za starije osobe Medveščak, Maksimir i Park djeluju četiri specijalizirana odjela u kojima o korisnicima skrbe multidisciplinarni timovi. Kako bi pomagali i olakšali nošenje s bolešću članovima obitelji oboljelih od demencije, od 2016. osigurali smo rad savjetovaništva za neformalne njegovatelje, „Savjetovaništvo NJEGOS“ koje djeluje u sklopu Gerontološkog centra Doma za starije osobe Sveti Josip Zagreb. Nastojala sam ukratko prezentirati socijalnu politiku Grada Zagreba, koja je cjelovita i sveobuhvatna kada je riječ o osobama starije životne dobi, ali prostora za unapređenjem još svakako ima na čemu predano radimo.

## Uspjeh protiv korone

► **Prošlo je godinu dana od početka pandemije koronavirusa. Vaš Ured je odradio odličan posao u prvom valu kada nijedna od 4.000 starijih osoba u 11 gradskih domova za starije nije oboljela od tog virusa. Kakva je situacija danas?**

S potpunim zadovoljstvom mogu reći kako je trenutna epidemiološka situacija u *gradskim domovima* za starije osobe vrlo zadovoljavajuća te da u ovom trenutku nemamo zaraženih korisnika kao ni djelatnika. Povećan broj pozitivnih korisnika i djelatnika na COVID-19 imali smo tijekom studenog i prosinca prošle te siječnja ove godine, a nakon toga bilježili smo stalni pad novozaraženih. Moram istaknuti kako su domovi odolijevali zarazi od COVID-19 punih 220 dana od proglašenja epidemije do prvog slučaja zaraze, što zaista smatram velikim uspjehom.

Velike napore uložili smo u očuvanje i zaštitu zdravlja korisnika i djelatnika naših gradskih domova osiguravši potrebnu osobnu zaštitnu opremu kao i zaštitna sredstva. Velik doprinos zaista dugoj povoljnoj epidemiološkoj slici u domovima dugujemo i samim korisnicima, članovima njihovih obitelji te svim djelatnicima zbog dosljednog pridržavanja propisanih epidemioloških mjera i uputa. Ovim putem se zahvaljujem svima njima na odgovornom ponašanju te na strpljenju i razumijevanju važnosti provođenja svih uputa koje su bile na snazi kao i onih uputa koje su još uvijek u primjeni.

► **Pohvalno je da ste tijekom zimskih mjeseci u najhladnijim danima otvorili vrata pučke kuhinje u Branimirovoj ulici i dozvolili korisnicima da borave cijeli dan kako bi, prije svega beskućnici, mogli negdje boraviti na niskim temperaturama. Da li se zbog korone povećao broj korisnika pučkih kuhinja na području grada?**

Ekstremno niske temperature ukazale su na potrebu za iznalaženjem rješenja kako bismo prevenirali neželjene posljedice među našim sugrađanima koji borave na javnim ili drugim mjestima. Iako javnosti manje poznato, osim otvaranja vrata pučke kuhinje uz osiguravanje toplog napitka i suhog obroka, u dogovoru s Gradskim društvom Crvenog križa Zagreb osigurali smo i smještajne kapacitete u prihvatilištu u Kosnici do kojeg smo imali organizirani prijevoz u suradnji sa ZET-om. Odlazak u pučku kuhinju ipak je bio jedini izbor za one kojima je u tim hladnim noćima trebalo toplo „sklonište“.

Kada govorimo o broju korisnika prava na prehranu u pučkoj kuhinji sukladno Odluci o socijalnoj skrbi, unatoč nepovoljnim gospodarskim okolnostima uzrokovanih pandemijom, ne bilježimo njihov porast. Ipak, nažalost, realno je za očekivati da će s porastom broja nezaposlenih sugrađana u idućem razdoblju porasti i broj korisnika pojedinih prava usmjerenih na zadovoljavanje osnovnih životnih potreba.

► **Koliko novca iz proračuna Grada Zagreba se slijeva u socijalne programe, a koliki udio se odnosi na starije osobe i umirovljenike, koliki broj osoba dobiva socijalne potpore svih vrsta?**

Financijski udio socijalnih programa iznosi 13% u proračunu Grada Zagreba, dok se za socijalne programe namijenjene starijim sugrađanima izdvaja svake godine oko 30% financijskih sredstava na pozicijama Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom. Iz svega što sam istaknula vidljivo je kako Grad Zagreb osigurava brojna prava, usluge i aktivnosti kojima obuhvaća gotovo 100.000 osoba starije životne dobi.

## Novi plan u pripremi

► **U kojoj fazi pripreme je novi višegodišnji Socijalni plan Grada Zagreba i ima li već naznaka/nacrta kako će izgledati, odnosno što će obuhvaćati?**

Grad Zagreb od 2004. provodi socijalne programe u okviru strateškog planiranja u području socijalne politike. Na početku sam spomenula naš prvi Program socijalne politike koji smo izradili samoinicijativno i samostalno, vodeći se potrebama sugrađana dok smo drugi dokument, Socijalni plan Grada Zagreba izradili 2014. temeljem obveze iz Zakona o socijalnoj skrbi, s drugim dionicima u sustavu, vodeći se smjernicama nacionalnih i europskih strateških dokumenata, a u cilju osiguravanja kvalitetnije koordinacije u području socijalne politike na različitim razinama vlasti, od javnih službi, pružatelja socijalnih usluga, korisnika do svih drugih dionika socijalne politike.

Ove godine ponovno nas očekuje aktivan i dinamičan posao socijalnog planiranja u svrhu izrade novog Socijalnog plana Grada Zagreba. Proces će uključivati sve korake kvalitetnog strateškog planiranja u smislu provođenja radionica, intervjua, analitičke pripreme materijala, a u što ćemo uključiti što širi obuhvat dionika u sustavu socijalne politike. I novi Socijalni plan slijedit će zacrtane ciljeve dosadašnje gradske politike u smislu osiguravanja pomoći najpotrebitijima u području socijalne skrbi, obrazovanja, zaštite ljudskih prava, zdravlja i gospodarstva. Ujedno ćemo zadržati smjer aktiviranja građana kako bi se što kvalitetnije i osnaženije mogli okrenuti tržištu rada.

Cilj nam je izraditi kvalitetan Socijalni plan kao usmjeravajući dokument za još usmjerenije i jasnije djelovanje u sustavu socijalne politike te kao dobru stratešku podlogu za nadogradnju sustava uz kreiranje projekata s mogućnošću povlačenja sredstava iz fondova EU u narednom financijskom razdoblju.

Na kraju želim istaknuti kako će nam i u novom dokumentu u fokusu biti korisnička perspektiva. Konkretno, u izradi novog dokumenta bit će aktivna uloga organizacija usmjerenih prema starijim osobama od kojih očekujemo da svojim aktivnim sudjelovanjem ukažu na njihove potrebe za koje smatraju da ih budući Socijalni plan Grada Zagreba mora utjeloviti.

► **Poznato Vam je da su se umirovljeničke udruge upornim lobiranjem izborile za spuštanje vlasničkih prava nad 31 domom za starije i nemoćne na gradove odnosno županije. Što će to značiti za Grad Zagreb?**

Prijenosom vlasništva nad nekretninama u kojima svoju djelatnost obavljaju domovi za starije osobe na njihove osnivače, pa tako i Grad Zagreb, otklonit će se postojeće prepreke za podizanje kvalitete života i standarda skrbi o starijim osobama, korisnicima institucijskih, ali i izvaninstitucijskih usluga.

Grad Zagreb od 2002. od kada su prenesena osnivačka prava nad 10 domova za starije osobe, izdvaja znatna financijska sredstva iz svog proračuna, kako bi osigurao redovito poslovanje domova, ali i adaptirao prostore i opremu te unaprijedio uvjete smještaja. Neriješeni imovinsko-pravni odnosi otežavali su ili u potpunosti onemogućavali prijevaz domova na natječajne infrastrukturnih fondova kako bi se i na taj način financirala obnova i uređenje prostora ustanova. Prijenos vlasništva otklonit će navedene prepreke i omogućiti pribavljanje financijskih sredstava iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova te u mnogočemu olakšati upravljanje domovima.

Iako smo i sami u nekoliko navrata nastojali potaknuti rješavanje ovog problema, zahvalni smo što je upravo glas umirovljeničkih udruga bio dovoljno snažan da će se uskoro okončati problem koji traje gotovo dva desetljeća.

Igor Knežević

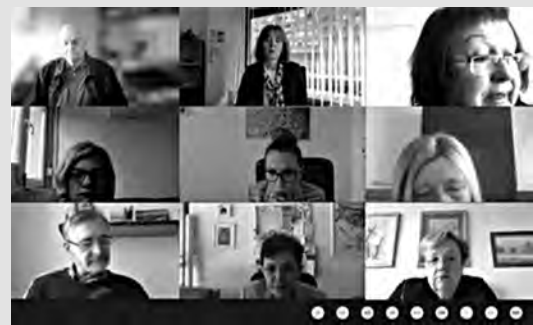
# Umirovljenici traže pravedno pravo na rad

Tréća sjednica Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe je održana putem video poziva 17. ožujka 2020. Sanja Predavec iz Ministarstva zdravstva predstavila je organizaciju i provedbu cijepjenja protiv Covid 19 u Hrvatskoj, osobito s naglaskom na starije osobe.

Predstavnica Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji socijalne politike Marija Penava Šimac upozнала je članove s rezultatima istraživanja o potrebama starijih osoba za uslugama iz sustava socijalne skrbi te su informirani o Nacrtu prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o

volonterstvu. Također, zamjenik ravnatelja Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje Ivo Bulaja informirao je članove Nacionalnog vijeća o provedbi Zakona o nacionalnoj naknadi za starije osobe, naglasivši kako je od do sada 8.321 zahtjeva pozitivno riješeno samo 4.059 starijih od 65 godina, i od toga 65,9 posto žena.

Članovi su obaviješteni o dosadašnjem tijeku pregovora o isplati tzv. Covid dodatka umirovljenicima, kojom je prigodom naglašeno kako pregovori idu u pozitivnom smjeru te će isplate tog nužnog dodatka uskoro i biti.



Državna tajnica Majda Burić je predstavila uspješnost skrbi o 70.000 starijih u njihovim domovima i to zapošljavanjem 13.000 žena.

Đina Šverko iz Sindikata umirovljenika je pod razno naglasila hitnu potrebu izmjene Zakona o mirovinskom osiguranju kako bi se omogućilo pravo na rad i obiteljskim umirovljenicima, ravnomjerno pravo „običnim“ i posebnim umirovljenicima te osobito ukinulo oduzimanje dodatka na najnižu mirovinu prigodom zaposlenja.

## SVE SKUPLJE UMIRANJE Smrt poskupila, pa pojeftinila

U rujnu 2019. godine zagrebačka Gradska groblja naprasno su povisila cijene komunalnih usluga za ukope i to u iznosima od 40 do 80 posto, pa je cijena prosječnog ukopa u Zagrebu poskupjela oko 2.000 kuna, a najjeftiniji je stajao 15.000 kuna. Opravdanje za takvo poskupljenje čelnici grada i monopolističke gradske tvrtke objasnili su time da se cijene nisu povećavale od 2007. godine, kao i da će se iz novih prihoda financirati razvoj i unapređenje kvalitete usluga, kao i izgradnje i proširenja groblja.

Dakako, treba napomenuti kako mediji pišu kako je unazad godinu dana u Gradskim grobljima zaposleno i dvadesetak novih djelatnika, pa je, eto, kakvog li čuda, dio prihoda iskorišten i za pojačanje na kadrovskom planu. Povećanje cijena poklopilo se i s povećanom smrtnosti zbog pandemije koronavirusa, no na meti ožalošćene rodbine prve su se našle privatne pogrebničke tvrtke, koje su morale objašnjavati da nemaju ništa sa znatnim povećanjem cijena. Nakon pritisaka javnosti te Udruge pogrebnika, Gradska groblja su sredinom veljače 2021. ipak spustili cijenu za 20-ak posto, što će smanjiti cijenu pogreba od 600 do 800 kuna. Je li Grad Zagreb postavio novu praksu za poskupljenje, taktikom digni puno, pa smanji malo, i svi zadovoljniji?

I.K.

## BANKARSKA POHLEPA Guljenje siromašnih naknadama

Pohlepni bankama novca nikad dosta, a da do njega dođu ne biraju sredstva, niti imaju socijalnu osjetljivost prema starijim osobama. Naime, samo u prošloj godini banke su od građana naplatile 1,6 milijardi kuna naknada i provizija, za vođenje računa i raznih paketa, a brk su omastile i uvođenjem naknada za podizanje gotovine s vlastitih računa. Najveća hrvatska banka, ZABA, u rujnu 2019. je uvela plaćanje naknade za podizanje novca na šalterima banke, koja je tada iznosila 1,95 kuna, no to im nije bilo dovoljno pa tu uslugu sada naplaćuju tri kune po svakoj isplati s kunskih transakcijskih računa.

Zanimljivo, oni koji podižu 10.000 i više kuna ne plaćaju naknadu, jer su očito klijenti dubljeg džepa, pa je takva mjera banke ciljano usmjerena na one najsiromašnije i najstarije. Objašnjenje banke bilo je da je razlog uvođenju naknade poticanje na korištenje bankomata, a ubrzo su njezin primjer slijedile i ostale banke. Tako PBZ također naplaćuje tri kune za podizanje gotovine na šalteru za iznose od 100 do 5.000 kuna, a iznad tog iznosa ne naplaćuje naknadu. Tri kune naplaćuje i Sberbank, dok je OTP odlučio naplaćivati čak četiri kune za sve isplate od 100 do 500.000 kuna.

HPB još nije uveo naplatu podizanja gotovine s računa u poslovnicima, ali je od 1. ožujka uvodi za podizanje debitnom karticom na EFTPOS uređajima u poslovnoj mreži banke i poslovnih partnera; Hrvatske pošte i Fine, u iznosu 1,2 posto vrijednosti transakcije. Čista guljotina!

Jedino pozitivno je što većina banaka nije uvela naknade za podizanje novca sa šaltera za osobe koje imaju zaštićene račune te račune pod skrbništvom. No, zato su gotovo sve povisile naknade za podizanje novca s bankomata drugih banaka, iako su u prvom valu pandemije na preporuku HNB-a ukinule te naknade, da bi nakon srpnja 2020. ponovno uvele naknade, te očito odlučile nadomjestiti gubitke, iako pandemija još traje...

I.K.

# Invalidi preko reda

**H**TJELI BISTE DOBITI PRIZNAT RATNI INVALIDITET? OD SADA ĆE TO BITI PRAVA SITNICA! Danas, četvrt stoljeća nakon Domovinskog rata, dosjetili se neki branitelji da su zaboravili kako su tijekom rata postali invalidi. I tako su to zaboravljali gotovo trideset godina. Valjda bi im zbog evidentnog seniliteta trebalo dati status ratnih vojnih invalida i prosječnu mirovinu od kojih sedam tisuća kuna, jer ako su zaboravili da su bili ranjeni, to je već dobar razlog za dijagnozu. Ministar Medved uvjerava 17. ožujka 2020. godine saborske zastupnike kako nije riječ o "novim" hrvatskim braniteljima niti hrvatskim ratnim vojnim invalidima, nego o osobama koje zbog normativnih uređenja ili različitih osobnih razloga nisu svoj status regulirale ranije". Tako, imao si *osobni* razlog da nisi poštovao pravne rokove, ili si *osobno* shvatio da te neprijatelj udario po glavi prije tri desetljeća, pa sada si zato postao invalid i sada bi htio bogatu *osobnu* mirovinu. Takvih zaboravnih likova je navodno „samo“ 3.000, te ih toliko već tri godine čeka da im zatucani i zasigurno jugonostalgični stručnjaci odobre invaliditet. Je li to istina? Nije.

## Ministarstvo, a ne stručnjaci!

Od 2014. kao nezavisno tijelo vještačenje svih civilnih i vojnih invaliditeta je na istom mjestu obavljao Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, pri kojem na nacionalnoj razini postoji Samostalni odjel za vještačenje hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, gdje ćete čuti da nije istina kako prosječni postupak za utvrđivanje invaliditeta branitelja traje tri godine, ali i to da ih je oko 1.500 onih koji čekaju na reviziju svog predmeta, jer nisu pribavili zadovoljavajuće dokaze o stjecanju invaliditeta. Pa im se zato Zavod zamjerio. Pa su ga zato tužili Medvedu.

I gle sada, izmjenama Braniteljskog zakona predviđa se ponovno da će se branitelji odvojiti od običnog živilja, te će vještačenje obavljati „posebna liječnička povjerenstva koja će imenovati ministar hrvatskih branitelja“. I nije to samo Medvedova izmišljotina, već je Vlada u Sabor uputila izmjene i dopune Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji. Izmjenama se, dakle, predviđa ukidanje stručne procjene za one koji žele ostvariti status hrvatskog ratnog vojnika invalida iz Domovinskog rata.

Podsjetimo, aktualni Zakon je na snagu stupio krajem 2017. godine, a prema riječima

ministra Medveda nije rezultirao planiranim učinkom. On kaže: „Naime, u postupku ostvarivanja statusa HRVI postoje organizacijski problemi koji utječu na trajanje postupka. Prema rezultatima sustavno praćenog rješavanja zahtjeva za priznavanje statusa HRVI, postupak traje gotovo tri godine“, objasnio je razloge ukidanja prethodne stručne procjene te vraćanje vještačenja u nadležnost Ministarstva. Vještačenja će, dodao je, obavljati neovisni medicinski vještaci u četiri prvostupanjka liječnička povjerenstva koja će biti osnovana u Ministarstvu hrvatskih branitelja. Veli, dakle, Medved da nije bitno ako je prosječni postupak za civile jednako dug, već je samo važno da li je dovoljno brz i – pozitivan za branitelje.

## Radi se punom parom, ali...

Provjerili smo u zagrebačkom Odjelu za vještačenje branitelja i saznali da je samo na dan pisanja ovog članka bilo naručeno i prvostupanjki obrađeno 15 branitelja. Dakle, unatoč pandemiji tamo marljivo rade, osobito u ovom odjelu, iako na web stranici Zavoda stoji vrlo čudna obavijest korisnicima kako su do daljnjega otkazani pregledi u procesu vještačenja. No, to se odnosi samo na obične građane, što nije velika vajda, zar ne? Vještačenja će se radi zaštite zdravlja, navode, provoditi temeljem medicinske dokumentacije, koja je sastavni dio zahtjeva za vještačenje.

Podsjetimo do 2015. godine se vještačenje provodilo u kućnoj radinosti Ministarstva branitelja, pa je broj ratnih vojnih invalida porastao do neslučenih brojki. Medved navodi bez imalo stida kako će se sada vratiti na „partizanski“ model s „dva svjedoka“, ističući da u tom procesu treba izostaviti prethodnu stručnu procjenu, čije je provođenje dodatno otežala pandemija Covid-19.

Ma molimo vas lijepo, kako možete stvarati zakone u zakonima, državu u državi i gomilati partizanski model privilegija u kojima će nekakve interne komisije bez ikakve stručne evaluacije štancati nove invalide. Ali, i nove branitelje iz svih krajeva



Lijepo Naše i susjednih zemalja. Skraćuje se i uvjete za braniteljski status. Kad su ministra u Saboru pitali za koliko je porastao broj branitelja u njegovom mandatu, nije htio odgovoriti.

## „Partizansko“ privilegiranje

Još je sramotnije kako se Medved pravda da mu je time cilj „rasteretiti Zavod u kojemu na vještačenje trenutno čeka oko tri tisuće branitelja, koji čine oko 10 posto ukupnog broja predmeta za vještačenje“. Dakle, partizansko privilegiranje vrijedi za manjinu braniteljskih korisnika, ali ne i za civile. Oni neka čekaju.

I tako će saborski zastupnici poslušno izglasati Medvedov poziv na „jedinствен pristup“ radi usvajanja zakona kojim bi se najzaslužnijima za obranu domovine, omogućilo ostvarivanje zasluženih statusnih prava.

Najspornije u ovom prijedlogu izmjena Zakona o hrvatskim braniteljima jest ponovno otvorena mogućnost stjecanja statusa hrvatskog ratnog vojnika invalida, za što se mislilo da je podvučena crta, s obzirom i na to da je Domovinski rat završen prije 25 godina. Ne bi li saborski zastupnici trebali glasno postaviti pitanje Ministarstvu hrvatskih branitelja nije li četvrt stoljeća trebalo biti dovoljno svim braniteljima koji su iz Domovinskog rata izašli narušenog zdravlja i bez dijelova tijela te zašto se ponovno otvara mogućnost stjecanja statusa HRVI-a? I tako, bit ćemo opet na sprdnju samima sebi i Europskoj uniji koja nas već poodavno upozorava na problem prekomjernih umirovljenika po posebnim propisima, a osobito branitelja. Nije to nikakva srpsko-europska zavjera, već hrvatska glupost i nepravda. Mi smo protiv ovih zakonskih izmjena. A vi?

**Jasna A. Petrović**

# Kad banke gule naivce

**M**ožda ste zaboravili da je od 2002. godine hrvatski mirovinski sustav po diktatu Svjetske banke poluprivatiziran time što se uvelo tri mirovinska stupa, prvi – javni obvezni stup međugeneracijske solidarnosti, drugi – obvezni stup kapitalizirane štednje kroz mirovinske fondove pri inozemnim bankama, te treći – dobrovoljni mirovinski fondovi. No, nije se promijenila i stopa mirovinskih doprinosa, već je od prijašnjih 20 posto za javni stup otkinuto 5 posto za obvezni drugi stup, što je preusmjereno na upravljanje i financijsko vrćenje bankarskim mirovinskim fondovima.

## Igračka za financijsaše

Još tijekom 90-tih Mađarska i Poljska bile su prve tranzicijske zemlje koje su uvele drugi i treći mirovinski stup, a nakon 2000. to su učinile Hrvatska, Bugarska, Rumunjska, Slovačka, Makedonija i baltičke države. Istodobno, Češka, Slovenija i Srbija uvele su samo treći dobrovoljni stup. U međuvremenu su obvezni drugi stup ukinule ili reformirale gotovo sve navedene zemlje, a najnovija je Estonija, dok Hrvatska i u svojoj Nacionalnoj strategiji razvoja do 2030. godine i dalje forsira daljnju privatizaciju mirovinskog sustava. Ni Rumunjska nije ostala potpuno vjerna privatizaciji jer je sa 6 posto smanjila doprinos

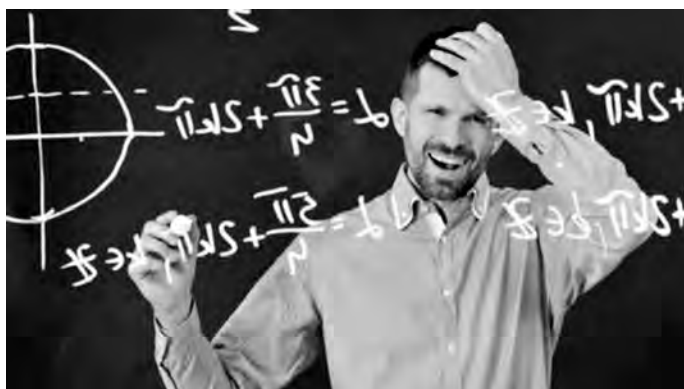
za drugi stup na 4 posto, kao i Letonija sa 8 na 2 posto, dok je u Litvi praktički dobrovoljan, jer se može pojedinačno izaći kad god se želi. Riječ je o zgodnoj igrački financijske industrije, koja bi trebala postupno voditi ka sve većoj privatizaciji javnog mirovinskog sustava, kakav je tipičan za većinu europskih zemalja. Zanimljivo je da su najsiromašnije članice Europske unije, s usporednim ekonomskim razvojem, upravo Hrvatska i Bugarska, zemlje koje nisu do sada transformirale drugi stup u dobrovoljni, niti smanjile stope izdvajanja.

Analizom mirovinskog sustava u Hrvatskoj, vidljivo je da se u proteklih gotovo dvadeset godina stanje mirovinskog sustava pogoršalo u odnosu na razdoblje prije reforme. Također, relativna vrijednost mirovine je opala za čak 7 postotnih poena, tj. sa 44,29 posto udjela prosječne neto mirovine u prosječnoj neto plaći, na samo 37,4 posto, što je direktno utjecalo i na porast stope rizika od siromaštva za starije od 65 godina na čak 30,1 posto!

Unatoč takvom smanjenom iznosu stvarne vrijednosti mirovina „običnih radnika“, tj. onih koji su ih stekli prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, mirovinski izdaci u prvom stupu kontinuirano rastu i nadmašuju prihode, pa se rupe pokrivaju krpanjem iz proračuna.

## Isisavanje javnih financija

Tranzicijski trošak je posebna priča. To je manjak u mirovinskom proračunu koji nastaje zbog izuzimanja 5 posto doprinosa na dohodak preusmjerenih u mirovinske fondove pri četiri inozemne banke, zbog čega se država zadužuje prodajom svojih obveznica tim istima bankama, i to uz kamate. Dakle, država poklanja četvrtinu mirovinskih doprinosa mirovinskim fondovima da bi oni s njima investirali i zarađivali, ali za popunjavanje tog iznosa onda taj isti novac posuđuje uz kamate.



Financijski vrtlog casino-ekonomije dominira hrvatskim tržištem novca, nerijetko stvarajući vrlo povezane hobotnice političkog investiranja. Pokazatelji HZMO-a pokazuju da je u razdoblju od 2002. do 2019. godine tranzicijski trošak (odnosno – nedostajuća sredstva kod isplata tekućih mirovina prvog stupa radi preusmjeravanja tog dijela doprinosa za drugi stup) iznosio čak 71 milijardu kuna, dok su ukupne uplate doprinosa u drugi stup iznosili 80,7 milijardi. Ili po narodski, u svakoj milijardi kuna transfera iz proračuna u prvi stup, 340 milijuna kuna je tranzicijski trošak drugog stupa. Nazdravlje!

A što kad se uzmu u obzir i procjene kako će do kraja 2030. godine ukupni tranzicijski trošak iznositi preko 200 milijardi kuna, što bi bilo četiri puta više od tada očekivanog prinosa svih fondova. A mirovine će bespovratno tonuti na niže, sve dok i 70 posto svih novoumirovljenih neće morati izabrati povratak u prvi javni stup kako bi ostvarili nešto veće mirovine.

I tako, dok deficit prvog stupa i tranzicijski trošak drugog stupa kontinuirano rastu, u svom znanstvenom radu s kraja 2020. godine doc.dr.sc. Ante Samodol se pita zbog čega je dugoročno dizajniranje fiskalne i ekonomske održivosti mirovinskog sustava samo podređeni cilj u odnosu na kratkoročne političke ciljeve. I glavno, zahtijeva novu reformu reforme drugog stupa.

## Model za rast siromaštva

Nažalost, u Hrvatskoj postoji deficit istraživanja i analiza o rezultatima takve nametnute reforme, te samo ponekad procure informacije o gubitcima mirovinskih fondova, kao što je to, primjerice, bila milijarda kuna zbog raspada Agrokora. Naprosto nema podataka koji bi transparentno odgovorili na pitanje koju to pozitivnu razliku donosi kapitalizirani mirovinski sustav u odnosu na postojeći međugeneracijski sustav.

Mirovinski sustavi imaju tri glavna cilja, borbu protiv siromaštva, ravnomjerno usklađivanje potrošnje i osiguranje, a niti jedan od njih nije bio među ciljevima hrvatske mirovinske reforme pod patronatom Svjetske banke. Umjesto poboljšanja, dobili smo stanje u kojem su budući umirovljenici ujedno i dioničari i nadničari, koji sami snose rizik i sami sebi jamče buduću mirovinu i tekuću plaću. Dok su u sustavu međugeneracijske solidarnosti garancije za buduće mirovine zasnovane

na implicitnom društvenom dogovoru između generacija, kod kapitaliziranog sustava garancije su zasnovane na snazi domaće i međunarodne ekonomije (dr. sc. Ante Samodol) iz koje donose prinose na financijsku imovinu u koju se ulaže. Takvih sigurnih prinosa u novije vrijeme, a osobito u doma Covid-19 pandemije zapravo i nema, propagandi banaka unatoč.

Situacija je sve gora, jer nad mirovinskim fondovima drugog stupa zapravo nema ujednačenog nadzora, jer unutar EU ne postoji direktiva niti tijelo nadležno za nadzor i poslovanje obveznih mirovinskih fondova. Hrvatska HANFA/Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga ima podvojenju ulogu, tako da je s jedne strane supervizor rada mirovinskih fondova, ali može kao regulator odlučivati o zaduživanju drugog stupa. Hrvatska, zaustavi privatizaciju mirovinskog sustava, dok neće biti prekasno. Dok većina umirovljenika ne završi u bijedi.

**Jasna A. Petrović**



# Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U OŽUJKU 2021.

## NOVOSTI U OBVEZONOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

### UPRAVNO VIJEĆE HZZO-a

Dana 5. veljače 2021. godine održana je 19. redovna sjednica Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO). U nastavku donosimo najvažnije odluke.

### Novi lijekovi i nova pomagala na listama HZZO-a

Na liste lijekova HZZO-a stavljena su četiri nova lijeka:

- avelumab za liječenje karcinoma Merkelovih stanica,
- anestetik cisatrakurij,
- brolucizumab za liječenje makularne degeneracije te
- hidrosiklorokin za liječenje autoimunih bolesti.

Dodatno su na liste lijekova HZZO-a stavljena 52 pakiranja generičkih i kliničkih paralela te novih oblika već postojećih lijekova.

Na liste ortopedskih i drugih pomagala HZZO-a stavljena su nova istovrsna pomagala za kretanje, kontrolu šećerne bolesti, pomagala za probavni sustav, obloge za rane, pomagala za disanje i elastično-kompresivna pomagala.

Također su stavljena suvremena pomagala nove generacije za urogenitalni sustav, pomagala za disanje i obloge za rane.

Stavljanjem novih lijekova, generičkih i kliničkih paralela lijekova te novih pomagala na liste HZZO-a osiguranim osobama se proširuju prava na zdravstvenu zaštitu na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja.

### Korekcije cijena zdravstvene zaštite i vrijednosti koeficijenata za DTS, DTP i DBL

U djelatnostima primarne zdravstvene zaštite korigirane su cijene zdravstvene

### IZ SADRŽAJA:

- Održana 19. redovna sjednica Upravnog vijeća
- Novi lijekovi i nova pomagala na listama HZZO-a



zaštite u dijelu kalkulativnog iznosa koji se odnosi na vrijednost rada.

Isto tako, korigirane su i vrijednosti koeficijenta za dijagnostičko - terapijske skupine (DTS), dijagnostičko – terapijske postupke (DTP) i dan bolničkog liječenja (DBL), prema provedenim analizama i utvrđenom utjecaju

vrijednosti rada na cijene usluga/postupaka.

Korekcije su obavljene u skladu s odredbama Dodatka II. Temeljnog Kolektivnog ugovoru za službenike i namještenike u javnim službama kojim je utvrđeno povećanje osnovice za izračun plaća zaposlenih u javnim službama.

## POSLOVANJE HZZO-a TIJEKOM 2020. GODINE

Tijekom 2020. godine uvjeti financijskog poslovanja svih poslovnih subjekata značajno su promijenjeni zbog proglašenja pandemije bolesti COVID-19 i poduzetih strogih epidemioloških mjera u cilju sprječavanja širenja zaraze. Zbog toga, posebice u drugom kvartalu, a u manjem obimu krajem četvrtog kvartala 2020. godine, dolazi do privremenog zatvaranja dijela gospodarskih subjekata čime je prouzročeno značajno smanjenje gospodarskih aktivnosti, što se odrazilo na pad prihoda od doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje koji čine glavninu ukupnih prihoda HZZO-a.

Pored spomenutih otežavajućih okolnosti poslovanja, potres u Zagrebu i krajem godine još snažniji potres u Petrinji i okolnim mjestima dodatno je potencirao probleme zbog velikih materijalnih oštećenja i otežanih uvjeta rada pojedinih zdravstvenih ustanova i područnih službi HZZO-a. Zbog prethodno spomenutih događaja, tijekom godine napravljene su dvije izmjene i dopune financijskog plana HZZO-a za 2020. godinu, objavljene u „Narodnim novinama“, broj 58/20. i 124/20.

Prvom izmjenom financijskog plana smanjeni su očekivani prihodi od doprinosa, a za isti iznos Ministarstvo financija Republike Hrvatske odobrilo je beskamatni zajam kako bi se omogućilo izvršenje ugovornih obveza za zdravstvenu zaštitu i povrata isplaćenih naknada plaća poslodavcima zbog privremene nesposobnosti, odnosno spriječenosti za rad.

Naime, Vlada Republike Hrvatske je uz poduzete mjere za ublažavanje ekonomskih posljedica pandemije bolesti COVID-19 za gospodarske subjekte donijela Zakon o dopunama Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2020. godinu („Narodne novine“, broj 42/20.) temeljem kojeg je Ministarstvo financija Republike Hrvatske donijelo Naputak o načinu isplate beskamatnog zajma („Narodne novine“, broj

46/20.) za potrebe premošćivanja situacije nastale zbog različite dinamike priljeva sredstava uslijed odgode plaćanja obveznih doprinosa.

Do kolovoza 2020. godine uglavnom su redovito podmirivane obveze prema ugovornim partnerima.

Međutim, dobar početak turističke sezone naglo je prekinut u kolovozu 2020. godine zbog poduzetih strožih epidemioloških mjera kao posljedica ponovnog povećanja broja zaraženih. Početak vraćanja beskamatnog zajma te rast troškova zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja vezano uz COVID-19, dodatno je utjecalo na poslovanje HZZO-a.

Posebice treba napomenuti i pogoršanje financijskog položaja zdravstvenih ustanova vezano uz podmirenje dospjelih obveza prema dobavljačima za lijekove i potrošni medicinski materijal, radi čega im je HZZO, u dogovoru s Ministarstvom zdravstva, doznačio dodatnih 900 milijuna kuna (u ožujku i srpnju) ubrzanim povlačenjem sredstava iz proračuna.

Sve prethodno spomenuto dovelo je do privremenog kašnjenja u plaćanju lijekova na recepte i refundacija naknada plaće zbog izostanaka s posla za korisnike državnog proračuna.

Zbog toga je u drugoj izmjeni i dopuni plana za 2020. godinu povećan iznos prihoda od proračuna za 500 milijuna kuna i dodatnim uštedama unutar proračuna na samom kraju godine doznačeno još 669 milijuna kuna.

U ovom izvješću prikazani su najvažniji pokazatelji financijskog poslovanja HZZO-a potkrijepljeni naturalnim pokazateljima za zdravstvenu zaštitu i naknadama za privremenu nesposobnost, odnosno spriječenost za rad u 2020. godini.

Prema podacima iz baze osiguranika

- Korekcije cijena zdravstvene zaštite i vrijednosti koeficijenta

- Poslovanje HZZO-a tijekom 2020. godine

HZZO-a, u 2020. godini evidentirano je neznatno smanjenje ukupnog broja osiguranika. Tako je u evidenciji HZZO-a bilo prosječno 4.161.628 osiguranih osoba što je za 0,65% ili 27.030 osiguranih osoba manje nego u istom razdoblju prethodne godine, kada je prosječno evidentirano njih 4.188.658.

Višegodišnji trend rasta broja aktivnih osiguranika zbog pozitivnih makroekonomskih kretanja ranijih godina, u 2020. godini prekinut je zbog proglašenja pandemije bolesti COVID-19 u ožujku 2020. godine i naglog smanjenja gospodarskih aktivnosti što je bilo izraženo posebice u drugom i krajem četvrtog kvartala u vrijeme strogih epidemioloških mjera.

Međutim, zahvaljujući intervenciji Vlade Republike Hrvatske s mjerama za očuvanje radnih mjesta, kao i boljoj turističkoj sezoni od očekivane u postojećim uvjetima, došlo je do manjeg odljeva broja aktivnih osiguranika nego što bi to bilo bez poduzetih mjera. Tako je broj aktivnih osiguranika manji u odnosu na 2019. godinu za 1,51%, odnosno evidentirano je 24.119 manje zaposlenih.

U strukturi broja aktivnih osiguranika 738.087 ili 46,86% čine žene, a 53,14% ili 837.105 čine muškarci.

Interesantno je napomenuti, vezano uz strukturu zaposlenih po spolu, da je u ukupnom broju onih koji su ostali bez posla 13.419 žena i 10.700 muškaraca.

Nadalje, evidentirano je 1.058.945 umirovljenika, što je za 0,08% ili za 820 osoba

manje u odnosu na prethodnu godinu kada je evidentirano 1.059.765 umirovljenika.

U 2020. godini evidentirane su 1.113.322 osigurane osobe koje su pravo na zdravstvenu zaštitu ostvarile po različitim osnovama osiguranja, koje čine nezaposleni, djeca do navršene 18. godine, redoviti učenici srednjih škola i studenti na redovnom školovanju, inozemni osiguranici-umirovljenici, osobe nesposobne za samostalan život i rad i drugi.

U strukturi osiguranih osoba HZZO-a, aktivni radnici čine 37,85%, umirovljenici 25,45%, poljoprivrednici 0,26%, članovi obitelji 9,69% te ostali osiguranici 26,75% s najvećim povećanjem udjela u ukupnom broju osiguranih osoba zbog povećanog broja nezaposlenih.

Od ukupnog broja osiguranih osoba (4.161.628), nositelji obveznog zdravstvenog osiguranja čine 90,31% ili 3.758.205 osoba, dok članovi obitelji čine 9,69% ili 403.423 osoba.

Tako je uz 1.575.192 aktivnih radnika pravo na zdravstvenu zaštitu ostvarilo i 269.859 članova njihovih obitelji što je 17,13% aktivnih radnika. Uz 1.058.945 umirovljenika, evidentirano je 75.054 članova obitelji ili 7,09%.

Nakon višegodišnjeg blagog trenda poboljšanja omjera aktivnih radnika i umirovljenika, u 2020. godini se zbog već spomenutih okolnosti ponovno smanjuje prosječan broj aktivnih radnika po umirovljeniku.

Tako na jednog umirovljenika dolazi 1,49 aktivni radnik (u istom razdoblju prethodne godine omjer je bio 1:1,51).



- Prekinut višegodišnji trend rasta broja aktivnih osiguranika

- 46,86% osiguranika čine žene, a 53,14% muškarci

**Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija**  
Margaretska 3, 10000 ZAGREB  
[www.hzzo.hr](http://www.hzzo.hr)

**Za nakladnika:** ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.  
**Urednice priloga:** Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a  
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

**BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI**  
za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979  
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989



Drage umirovljenice i umirovljenici,  
Sretan i radostan Uskrs želi Vam  
uredništvo info.HZMO-a

## Aktualna vrijednost mirovine od 1. siječnja 2021. povećana za 0,56%

Upravno vijeće HZMO-a je na 3. sjednici, održanoj 1. ožujka 2021., donijelo **Odluku o aktualnoj vrijednosti mirovine.**

**Aktualna vrijednost mirovine od 1. siječnja 2021. iznosi 69,81 kn**, a na temelju objavljenih službenih podataka Državnog zavoda za statistiku o stopi promjene indeksa potrošačkih cijena i prosječne brutoplaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj za razdoblje od srpnja do prosinca 2020. u odnosu na polugodište koje mu prethodi i podatka o indeksu usklađivanja aktualne vrijednosti mirovine od 1. srpnja 2020.

S obzirom na to da je aktualna vrijednost mirovine od 1. srpnja 2020. iznosila 69,42 kn, **a stopa povećanja od 1. siječnja 2021. iznosi 0,56%**, nova aktualna vrijednost mirovine iznosi 69,81 kn.

**Mirovine povećane prema novoj aktualnoj vrijednosti isplatit će se u travnju (mirovina za ožujak) s razlikom za siječanj i veljaču 2021.**

## Potvrde o životu za 2021. za korisnike hrvatske mirovine s prebivalištem u inozemstvu

HZMO je za **korisnike hrvatske mirovine s prebivalištem u Bosni i Hercegovini** elektroničkim putem razmijenio podatke potrebne za redovitu isplatu mirovina tim korisnicima. Korisnicima mirovine za koje nisu razmijenjeni podaci elektroničkim putem na kućne adrese poslani su tiskanice potvrde o životu za 2021. godinu.

Kako se isplata mirovine iz hrvatskog mirovinskog osiguranja ne bi obustavila u travnju 2021., navedeni korisnici trebaju potvrde o životu popuniti, potpisati i ovjeriti kod nadležnog tijela te dostaviti HZMO-u **do 31. ožujka 2021.**

**Korisnicima mirovine s prebivalištem u Republici Srbiji i na Kosovu** za koje podaci neće biti razmijenjeni elektroničkim putem, HZMO će u travnju 2021. na kućne adrese poslati tiskanice potvrde o životu za 2021. godinu.

Potvrde o životu korisnici mirovine trebaju popunjene, potpisane i ovjerene vratiti HZMO-u **do 31. svibnja 2021.**

Korisnicima koji ne dostave popunjene, potpisane i ovjerene potvrde o životu do navedenog roka isplata mirovinskih primanja bit će obustavljena u lipnju 2021.

## Predujam mirovine i privremeni izračun

Osiguranicima koji su podnijeli zahtjeve za priznanje prava na mirovinu s 1. siječnja tekuće godine i nadalje, do objave službenih podataka Državnog zavoda za statistiku o prosječnoj mjesečnoj netoplaći te prosječnoj mjesečnoj brutoplaći po zaposlenom u Republici Hrvatskoj, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje donosi rješenje o priznanju prava na mirovinu i isplati predujma mirovine, na što HZMO obvezuje odredba članka 131. stavka 1. Zakona o mirovinskom osiguranju.

Nakon prikupljenih svih podataka potrebnih za određivanje svote mirovine (uključujući podatke o prosječnoj godišnjoj plaći svih zaposlenih u RH za godinu koja prethodi godini ostvarivanja prava na mirovinu) HZMO po službenoj dužnosti donosi rješenje kojim se određuje konačna svota mirovine. Pri tome valja naglasiti da se konačna svota mirovine određuje od datuma priznanja prava na mirovinu te se ta svota isplaćuje korisniku sa svim pripadajućim zaostacima mirovine od datuma umirovljenja.

## KORISNICI MIROVINA - isplata u veljači 2021.

Vrsta mirovine	Broj korisnika	Prosječne svote mirovina
<b>Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO</b>		
Starosna mirovina	499 021	2.772,88 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	38 011	3.690,43 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO-a	82 573	2.440,17 kn
Prijevremena starosna mirovina	204 278	2.665,43 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	342	2.895,65 kn
Invalidska mirovina	106 796	2.082,53 kn
Obiteljska mirovina	216 056	2.087,92 kn
<b>UKUPNO - ZOMO</b>	<b>1 147 077</b>	<b>2.566,95 kn</b>
<b>Korisnici koji su u 2021. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu - ZOMO</b>		
	<b>Broj korisnika</b>	<b>Prosječna netomirovina</b>
Starosna mirovina	1 206	2.083,08 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	618	3.184,95 kn
Prijevremena starosna mirovina	502	2.638,15 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	1	2.681,72 kn
Invalidska mirovina	130	2.059,11 kn
Obiteljska mirovina	839	2.295,61 kn
<b>UKUPNO</b>	<b>3 296</b>	<b>2.427,55 kn</b>
Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	105 145	3.942,33 kn
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	203 408	3.596,23 kn
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO	268 581	1.725,26 kn
Korisnici najviše mirovine prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 748	7.315,96 kn
<b>Ukupan broj osiguranika</b>		<b>1 531 689</b>
<b>Ukupan broj korisnika mirovine</b>		<b>1 240 612</b>
<b>Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika</b>		<b>1:1,23</b>
Prosječna netoplaća u Republici Hrvatskoj za prosinac 2020.		6.999 kn kn
Prosječna starosna mirovina ZOMO korisnika koji su pravo na mirovinu ostvarili u 2020. godini		2.456,41 kn
Korisnici mirovina - muškarci (46,04%)		571 203
Korisnici mirovina - žene (53,96%)		669 409
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		72 godina
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2020. godini - ZOMO		31 godina
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2020. godini - ZOMO		64 godine
Procjena potrebnih sredstva za isplatu mirovina i mirovinskih primanja		3.540.000.000 kn

# Starije osobe postale izopćenici



Prošlo je godinu dana od početka pandemije koronavirusa. Burnu godinu obilježili su i potresi u Zagrebu i središnjoj Hrvatskoj. O tome kakve je posljedice sve to ostavilo na mentalno zdravlje starijih osoba razgovarali smo s psihijatricom Anom Vaništom Košutom.

■ **Pandemija koronavirusa odnijela je mnoge živote, uglavnom umiru stariji i bolesni. No, osim zdravstvenih, ostavila je i psihičke posljedice na ljude. Kako biste opisali posljedice? Bilježite li Vi i vaše kolege porast „interesa“ ljudi za psihoterapijom i farmakoterapijom?**

Pandemija koja traje već godinu dana, u prvoj fazi (ožujak 2020. - rujan 2020.) nije toliko potakla ljude za posjet psihijatru. Ljudi su se iznenadili svime, pa tješili međusobno, nadali da će u ljeto biti kraj. Imali su snage za vjerovati. Bilo je lijepo vrijeme, šetali su, čekali kraj. Iza ljeta, u kasnu jesen negdje od listopada 2020. nadalje, počinje se primjećivati rast potrebe za psihijatrom. Lošije vrijeme, kiše i hladnoća, loše vijesti na tv, ekonomska nesigurnost, čekanje cjepiva, rad od kuće, strepnja od razbolijevanja i fatalnog ishoda za kronične bolesnike i starije, odvojenost starijih ljudi od obitelji, doveli su do veće potrebe za psihofarmacima i psihoterapijom.

■ **Smanjivanje socijalnih kontakata i samoizolacija sigurno su narušili mentalno zdravlje ljudi, a starije osobe su bile te koje su se najviše morale zatvarati u svoje domove. San nam je poremećen jer živimo “u špilji” i**

krećemo se nedovoljno. Strah od izlaska iz kuće i izloženost virusu donio je dvostruko zatvaranje u “sigurnost” doma. Smatrate li da će negativne posljedice pandemije na psihičko zdravlje biti najteže po starije osobe ili na mlade koji su navikli na veće socijalne kontakte?

Svaka skupina ima pravo u svoje ime reći da im je teže. Mladi sigurno zato jer im je oduzet život u punoj snazi, što zaslužuju. Oduzeto im je normalno školovanje, druženje, zagrljaji, simpatije, putovanja. Imaju dojam da im nije ni započeo život. Pa ipak, stariji ljudi opravdano misle da im je “ukradeno” druženje s unucima i djecom, jedino što u bolesti i godinama tješi. Postali su “izopćenici”, a sve u smislu da ih se zaštititi od virusa, ali u tom činu ima puno tuge, osamljenosti i kraja života u “odgurnutosti” od mlađih i malih...

## Metode iz logora

■ **Najteže je starijim osobama koje žive u institucionalnom smještaju. Tijekom pandemije su imali razdoblja kad su im bili zabranjeni posjeti i izlasci, a trenutno su posjeti omogućeni uz vrlo stroge mjere. Također svi oni koji odu par dana kod obitelji, pri povratku se moraju testirati na Covid i biti u samoizolaciji dok ne dobiju negativan rezultat. To je okidač za mnoga stresna stanja i nastanak psihičkih oboljenja, ali i aktiviranje pritajenih fizičkih bolesti? Bez vanjskih smo podražaja, ljudi, zvukova, pretvaramo se u zombije koji imaju samo funkciju pasivnog ekrana.**

Odvojenost od obitelji je kao metoda iz logora. Iako je opravdana epidemiološki, psihološki je pogubna za starije ljude koji su i inače osjetljiviji i željni pomoći i željni pažnje. Ovime ih se sili da razumiju racionalnost mjera, ali emotivno im radi tugu koja nikako da ima “rok trajanja” jer se ne nazire kraj virusa.

■ **U Hrvatskoj je u prosincu 2020. godine smrtnost u odnosu na isti mjesec godinu ranije porasla za više od 73 posto. Cjepiva još nema dovoljno, a statističari već po prvim izračunima ističu da smrtnost od korone već sada ozbiljno skraćuje prosječni životni vijek za osam mjeseci.**

Smrtnost o kojoj se sluša na tv i cjepivo koje stiže presporo kombinacija je koja mnoge starije ljude baca u depresiju. Imaju osjećaj da su im dani odbrojani i da im je “ukraden” kraj života u kojem im najviše nedostaje ljubav, zagrljaji i bliskost.

■ **Osim smrti od Covida, opće je poznato da porastu smrtnosti starije populacije uvelike pridonosi i pogoršanje materijalne situacije, odnosno siromaštvo. Smatrate**

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske

Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb

Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202

E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Zvonko Petrinjak



Tisak: 5. BOJA, Odra, 10020 Novi Zagreb

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br.

532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilo SUH-a je, kao

produkt iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet,

oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 4.000 kn; za pola stranice 3.000 kn i za četvrtinu stranice 2.000 kn.

**li da država treba, po uzoru na druge zemlje, isplatiti solidarne dodatke tijekom krize, kako bi sačuvala mentalno zdravlje starijih, ali i neke spasila od smrti?**

Država bi svakako trebala snažno, promptno i puno bolje pomagati financijski starije stanovnike koji su u izvanrednoj situaciji ostali s ionako premalim mirovinama i nedostatku financijske pomoći od djece koja su ostala bez posla ili s manje posla, u Covid situaciji.

## Nije sve tako crno

■ **Sad kad smo ustanovili negativne efekte korone, zanima nas da li je ona donijela i nešto pozitivno u životu ljudi? Jesmo li nešto naučili? Da li se svijet na neki način promijenio u nekim segmentima nabolje?**

Ima li što dobro u epidemiji? Pa, osobe koje su i inače pozitivnije i racionalnije su se okrenule prirodi, šetnji, tjele vježbi, sadnji cvijeća, ručnom radu, slikanju, kuhanju. Malim stvarima, sitnicama koje život znače. Neki su i naučili raditi na računalu kako bi preko videa mogli vidjeti i čuti svoje najmilije, ili su naučili koristiti se mobitelom kako bi tipkali unucima i slali/dobivali fotografije ili viceve.

■ **Uz cijelu priču oko Covida pojavili su se i razorni potresi koji drže u strahu trećinu stanovnika Hrvatske, a nekima se npr. u Zagrebu i dalje priviđa da se na dnevnoj bazi tlo svako malo tresu. Što preporučujete kako se nositi s tim strahom?**

Potresi u ožujku i prosincu 2020. donijeli su veliki strah od ponavljanja, neugodu koja se difuzno raširila među svima, ljudima u oštećenim i neoštećenim kućama. Stvar je osjećaja. Egzistencijalni strah, nemoć da možeš bilo što napraviti kad čuješ zvuk da počinje. Savjeti su pokušati razmišljati da je to samo podrhtavanje tla iza većeg udara koji se već dogodio... ne pratiti stalno u danu gdje je udario koji potres i koliko stupnjeva, spremiti malu torbu kraj vrata s nužnim stvarčicama, nemati totalnu tišinu u stanu/domu jer je tad osluškivanje zvukova izvana pojačano. Probat i smiriti i vjerovati da idemo dalje. Strah je prirodna reakcija na potrese, a nakon svega što smo proživjeli prirodno je i ako osjećamo da nismo više tako odmorni za borbu i da nemamo kontrolu nad vlastitim životom, da smo pali na koljena.

■ **Što biste preporučili starijim sugrađanima koji ubrzano postaju većina, već ih je sada četvrtina u glavnome gradu. Što s onima koji žive sami, a k tome je 52 posto svih samaca starijih od 65 godina u zoni siromaštva, a k tome su to uglavnom žene. Držite li da je država dovoljno socijalno i rodno osjetljiva da se suočava s porastom siromaštva starijih i pauperizacijom samih žena?**

Država je i socijalno i rodno neosjetljiva na stariju populaciju i to najviše na žene koje većinom žive same. Osobe starije životne dobi su neopravdano zaobiđene. Zalažem se za bolju njegu i zdravstvenu skrb, za bolju patronažu starijima. Za kulturu i umjetnost koja bi im se pružila, kao i za financijsku pomoć. Treba im pomoći razviti vještine i znanja koja nisu nikad dosad stigli. Za bolje uvjete u domovima umirovljenika. A vjerujem u što brže i opsežnije cijepljenje i što brži oporavak mentalnog zdravlja starijih, skorim zagrljajima s unucima, skidanjem maski, udisanjem zraka punim plućima i dostojanstvenom životu koji zaslužuju.

**I. Knežević**

## MINISTRE REAGIRAJ!

# Prevarili baku i prodali joj stan

Jedna 90-godišnjakinja koja je smještena u Domu za starije osobe u Dugom Selu bila je žrtva već često viđene prijevare oko ugovora o uzdržavanju. Naime, u šturom policijskom priopćenju objavljeno je kako je 60-godišnjak kao službena osoba (čitaj: bilježnik!) na poticaj 56-godišnjaka došao u Dom za starije Dugo Selo, gdje je oštećenog dao na potpis ugovor o dosmrtnom uzdržavanju, iako su se u samom sadržaju dokumenta nalazila prava iz ugovora o doživotnom uzdržavanju.

Nažalost, 90-godišnja baka ga je potpisala misleći da potpisuje ugovor o doživotnom uzdržavanju, kojim će u zamjenu za njezin stan u Varaždinu ona dobiti bolju skrb i novac. No, odmah po potpisivanju ugovora o dosmrtnom uzdržavanju imovina prelazi u posjed davatelja uzdržavanja pa je 60-godišnjak u ovlaštenom uredu ovjerio dokument, te onda još i izmijenio ugovor promijenivši mu pravnu osnovu.

Izmijenjeni ugovor prosljedio je na Građanski odjel Općinskog suda u Varaždinu na uknjižbu, a tom je uknjižbom 56-godišnjak postao vlasnik stana. Nakon toga je 60-godišnjak na zahtjev 56-godišnjaka izradio novi darovni ugovor kojim je 56-godišnjak darovao 48-godišnjoj ženi nekretninu, iako je znao da je do nje došao nevjerodostojnim ugovorom. Na temelju tog ugovora 48-godišnjakinja je postala vlasnica stana. Prikrivanje tragova se nastavlja.

## Profesionalni lešinari

Putem Agencije za promet nekretninama je navedeni stan prodala za iznos od 40.000 eura te na taj način oštetila 90-godišnju umirovljenicu. Baka je sve prijavila policiji, te su protiv dvojice muškaraca i 48-godišnjakinje nadležnom državnom odvjetništvu u Varaždinu podnijete kaznene prijave za kaznena djela zlouporaba položaja i ovlasti te prijevare. Baka će, nadamo se, uskoro dobiti svoj stan natrag, no ono što je indikativno u cijeloj priči je da su prevaranti bili očito osoba koja je poznavala baku u domu, odnosno vjerojatno je tamo radila, te službena osoba koja je obavila pravni dio priče.

Kako su brojni slučajevi pokazali, predatori obično i jesu osobe iz domova ili čak bliske rodbine ili obitelji, koji koriste neznanje ili demenciju starijih osoba i tjeraju ih na potpisivanje štetnih ugovora o uzdržavanju, prije svega dosmrtnom, kako bi se odmah domogli njihovih nekretnina i imovine, a starije osobe često ne dobiju ikakvu skrb.

Upravo zbog toga SUH i MUH se već godinama zalažu za ukidanje instituta dosmrtnog uzdržavanja, kao i donormiranje ugovora o doživotnom uzdržavanju, kojim bi se, između ostalog, zabranilo pružateljima socijalne skrbi, zdravstvenim djelatnicima, odvjetnicima ili javnim bilježnicima, kao i članovima njihovih obitelji, te osobama osuđenima za kaznena djela protiv života i tijela te kaznenog djela protiv državne ili privatne imovine sklapanje takvog ugovora. Traže i da davatelj uzdržavanja ne može imati istovremeno dva ili više važećih ugovora o doživotnom uzdržavanju, kako bi se spriječilo lešinarenje starijih od profesionalnih prevaranata.

Tako su SUH i MUH 2. ožujka 2021. godine ponovno uputili jubilarni, deseti put, inicijativu za izmjene i dopune Zakona o obveznim odnosima, nadajući se kako će Vlada i ministar pravosuđa i uprave konačno riješiti ovaj veliki problem.

# Suze za koje državu nije briga

Posebnu pažnju javnosti prije tri godine privukla je priča o bračnom paru Slavici (72) i Josipu (83) Kišuru iz Sesveta koji su u travnju 2018. godine ovršeni za sto tisuća kuna na ime nagomilanog duga za neplaćanje alimentacije za troje unuka. No, za razliku od uobičajenih slučajeva kada jedan od roditelja zbog nezaposlenosti ili bolesti ne može skrbiti o djeci, ili ih zanemaruje, u ovom slučaju otac djece, sin od Kišurovih, je poginuo u automobilskoj nesreći te je sud 2013., šest godina nakon njegove smrti, odlučio da baka i djed moraju plaćati alimentaciju umjesto pokojnog sina.

Slavica je u trenutku presude imala mirovinu od 1.500 kuna te je morala mjesečno plaćati 600 kuna, no nakon žalbe ubrzo je ta odluka ukinuta. No, za supruga Josipa koji je tad imao 3.400 kuna mirovine donesena je odluka da plaća 900 kuna mjesečno za uzdržavanje unuka. Prvotni dug od 68.700 kuna s kamata je narastao na 101 tisuću kuna, a Josipu, kojem je mirovina porasla na sadašnjih 3.900 kuna ovršuje se 2.927 kuna mjesečno. Ono što je najbolnije za ovaj bračni par je što im se snaha 13 dana nakon pokopa sina iselila iz zajedničke kuće i otišla s troje djece živjeti kod svoje mame, te vrlo brzo zabranila viđanje unučadi.

Kako se nisu mogli s tim pomiriti na sudu su se izborili da mogu viđati djecu. No, snaha je nakon nekog vremena zatražila plaćanje alimentacije i uskoro su djeca počela dolaziti sve manje, a od 2013. do 2018. uopće nisu vidjeli unuke, kao osveta snahe jer nisu plaćali alimentaciju.

## Djeca primaju i mirovinu

U razgovoru s nama Slavica je kazala kako joj je to troje unučadi ostvarilo obiteljsku mirovinu od sina koji je skupo 18 godina staža, te da primaju dječji doplatak, a od grada Zagreba je snaha dobila i naknadu za treće dijete. Koliko su čuli, snaha je i zaposlena, te toj unučadi novca ne nedostaje.

„Naravno da muž i ja želimo vidjeti unuke, te da bi im financijski pomagali od onog što imamo. Ali da nam se oduzima ovoliko da jedva preživljavamo i na ovakav način preko suda i ovrhe nema smisla. Imamo još troje drugih unuka i nekidan me jedan pitao da mu dam 10 kuna. Nakon što sam mu dala mi je kroz glavu prošlo da drugim unucima dajemo po 1.000 kuna mjesečno. To je

nepravedno“, govori nam Slavica kroz suze.

Već smo u ranijim brojevima Glasa umirovljenika pisali o slučajevima ovršenih baka i djedova koji moraju plaćati alimentaciju za svoje unuke, poput bračnog para iz Like kojima se od 8 tisuća kuna dviju mirovina ovršuje čak 6 tisuća. To je omogućeno člankom 173. stavkom 2. Ovršnog zakona, prema kojem se za trošak alimentacije za unuke može ovršiti čak tri četvrtine mirovine.

Tako se i u slučaju Josipa Kišura njemu oduzima tri četvrtine mirovine, a za što je uvelike zaslužna Milanka Opačić koja je u svom ministarskom mandatu pokušala krivom mjerom zaštititi djecu te je u Obiteljski zakon progurala obvezu plaćanja alimentacije bake i djedova i time nanijela ogromnu štetu za stotinjak penzionera koje je praktički dovela do prosjačkog štapa. Ono što je barem pozitivno je što Kišuri imaju samo još jednu mjesečnu ratu kojom plaćaju 2.927 kuna, nakon čega će sljedećih mjeseci plaćati „samo“ 900 kuna.

## Juha od brašna

Zanimljivo, na Općinskom sudu u kolovozu prošle godine Josip je nepravomoćno dobio presudu prema kojoj uopće nije ni trebao plaćati uzdržavanje unuka, no početkom ožujka dobili su presudu Županijskog suda, koji je nakon žalbe snahe ukinuo presudu Općinskog suda i sve vratio na početak.

U razgovoru sa Slavicom Kišur upitali smo od čega žive ona i suprug koji zajedno na papiru imaju oko 5.800 kuna mirovine, no nakon ovršivanja im za život ostane niti 2.900 kuna. Baka Slavica briznula je ponovno u plač, kazavši nam kako je u nekoliko navrata dobila jednokratnu pomoć od centra socijalne skrbi.

„Snalazimo se na razne načine, kad idem u trgovinu kupujem u pravilu jedno brašno i kruh na akciji. Brašno mi služi da napravim zapršku za juhu i to je praktički jedini sastojak juhe. Muž i ja imamo zdravstvenih problema i doista nam je teško, a čuli smo da je snaha kupila novi automobil.“

Ako ovo nije nepravda, ne znamo što je. Umirovljeničke udruge, Sindikat i Matice umirovljenika Hrvatske već godinama upozoravaju na tu nelogičnost, a 17.



studenog 2020. su Ministarstvu pravosuđa i uprave te Ministarstvu rada i mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike uputili zahtjev za žurnom izmjenom Obiteljskog zakona, Zakona o privremenom uzdržavanju i Ovršnog zakona, kako bi se zaustavila, odnosno ukinula prisila prema kojoj bake i djedovi moraju plaćati uzdržavanje unucima, kada to ne rade roditelji, iz bilo kojeg razloga.

## Pobuna umirovljeničkih udruuga

Zahtjeve su SUH i MUH ponovili i na posljednjim sjednicama Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe kao i u razgovorima s Vladom i ministrom rada. Većina zemalja u EU riješile su taj problem, tako što država jamči privremeno i zamjensko uzdržavanje djeteta, ili lokalne jedinice preuzimaju brigu o djeci, neke zemlje imaju specijalizirane fondove ili agencije.

SUH i MUH traže da Hrvatska donese učinkovit mehanizam naplate uzdržavanja od strane roditelja, ali i hitno osnivanje državnog alimentacijskog fonda koji bi se aktivirao u slučajevima kada roditelj zbog gubitka posla, bolesti ili smrti nije u mogućnosti podmirivati financijske obveze prema djetetu, a koje bi bile određene pravomoćnom sudskom odlukom. U trenutku kad roditelj pronađe posao ili ozdravi, bi vratio novac u fond, ili bi ga se u suprotnom ovršilo.

Trenutna situacija u kojoj država skrbi o djeci prebacuje na teret najsiromašnije populacije stanovništva – umirovljenike, ne samo što ugrožava njihovu egzistenciju, već za posljedicu ima i narušavanje bliskih obiteljskih odnosa, u trenutcima kad su djeca već pod stresom što ne žive s jednim od roditelja.

Igor Knežević



## Veselo na Skupštini

12, s vozačem 13, a mjesta u autobusu 50, što znači da je bilo dovoljno mjesta za sve i mogli su se bez posebnih problema pridržavati mjera koje propisuje Stožer.

Putovanje je bilo ugodno, uz čavrljanje i uživanje u sunčanom danu, a u Gorskom Kotaru uživali su promatrajući prirodu obogaćenu snijegom. U Zagreb su stigli na vrijeme. Kažu kako su ih članovi SUH-ove središnjice lijepo primili i počastili pićem i kavom, te su okrijepljeni prisustvovali uspješnoj Skupštini. Dnevni red je bio velik, ali je voditelj Skupštine sa suradnicima, isti veoma spretno i kvalitetno odradio. Posebno ih se dojmilo bogato Izvješće dosadašnje predsjednice Jasne Petrović, iz

kojeg je vidljivo, da je od zadnje Izborne skupštine jako puno odrađeno kvalitetno i na zadovoljstvo članstva, drugih umirovljenika i starijih osoba.

Nakon Skupštine i izbora novih članova tijela SUH-a, nastavili su druženje uz obilan i kvalitetan ručak. Ipak, posebno će im ostati u sjećanju trenuci nakon službenog dijela, kada su mogli pozdraviti stare prijatelje iz cijele Hrvatske, malo se družiti na svježem zraku, napraviti par snimaka za uspomenu, na kojima im se, na njihovo zadovoljstvo, pridružio i novi predsjednik SUH-a Ante Kuprešak. Povratak u Pulu bio je u veselom raspoloženju, te su još jednom utvrdili da im u ovih proteklih 12 mjeseci pandemije nedostaju druženja koja daju veliki smisao umirovljeničkom životu, te im pomažu prebroditi mnoge „penzičke“ nedaće.

**Bruna Jovanović**

**U**torak, 16. ožujka 2021. godine predstavnici i izabrani delegati SUH-a iz povjereništava, podružnica i udruga SUH-a iz Istarske županije prisustvovali su 21. Izornoj skupštini SUH-a u Zagrebu. Iz Pule su krenuli vrlo rano autobusom kako bi na vrijeme stigli ukrcati sve predstavnike iz Pule, Medulina, Fažane, Svetvinčenta, Novigrada, Umaga i Roča, dok se predstavnici Poreča, Vrsara, Labina i Pazina nisu pridružili iz opravdanih razloga. Bilo ih je ukupno

ugodno, uz čavrljanje i uživanje u sunčanom danu, a u Gorskom Kotaru uživali su promatrajući prirodu obogaćenu snijegom. U Zagreb su stigli na vrijeme. Kažu kako su ih članovi SUH-ove središnjice lijepo primili i počastili pićem i kavom, te su okrijepljeni prisustvovali uspješnoj Skupštini. Dnevni red je bio velik, ali je voditelj Skupštine sa suradnicima, isti veoma spretno i kvalitetno odradio. Posebno ih se dojmilo bogato Izvješće dosadašnje predsjednice Jasne Petrović, iz

## DONJI MIHOLJAC U mislima na moru

**Č**lanovima SUH-ove udruge iz Donjeg Miholjca očito je dozlogrdila cijela situacija oko pandemije koronavirusa, zbog čega ne čudi da ih se čak 90 prijavilo za odlazak na tradicionalno ljetovanje u specijalnu bolnicu Thalassoterapiju u Crikvenici. Na more će, ako situacija bude išla prema planu, ići po dvije grupe od 45 članova. Prva grupa će uživati na suncu i moru od 25. kolovoza do 1. rujna 2021., a druga grupa od 2. rujna do 8. rujna.

Korona, nažalost, nije zaobišla ni njihove članove, tako je jedan 80-godišnjak bio u teškoj situaciji na respiratoru, ali se uspio oporaviti, dok je ozbiljne simptome pretrpila i jedna 76-godišnja članica, no sada su oboje dobro. Trenutno je dvoje zaraženih od Covida-19 te se u Donjem Miholjcu nadaju da će, što zbog cijepljenja, što zbog uskoro ljepšeg vremena, korona postati prošlost.

**Zlatko Risek**

## RUGVICA Uskrsnice za umirovljenike

**J**edna dobra i jedna loša vijest stiže nam iz naše podružnice u Rugvici. Naime, rebalansom proračuna Općina Rugvica osigurala je uskrsnice u iznosu od 150 kuna za sve umirovljenike kojima je mirovina manja od 3.000 kuna. Umirovljenici su dobili čvrsto obećanje vodstva općine da će isplata uskrsnica postati praksa u narednim godinama, čime će se najstarijim građanima omogućiti što ugodnije blagdane.

Nažalost, čak osam članova podružnice, među kojima i predsjednik Stjepan Sekulić, pozitivni su na koronavirus. Sedmero ih ima blaže simptome, no jedna članica završila je na respiratoru. Svi se nadamo njezinom oporavku. S obzirom na pandemiju, članovi se nisu sastajali ni družili posljednjih mjeseci, čuvali su se, no eto ipak ih je osmero zaraženo virusom. Dolaskom ljepšeg vremena i cijepljenjem očekuje se da će proći ova pošast te je u planu da članovi sudjeluju na tradicionalnoj prvomajskoj fešti gdje se kuha grah i uživa u dobrom društvu.

## DUGO SELO Čišćenje šetnice

**Č**ak 47 članova SUH-ove udruge iz Dugog Sela 13. ožujka uhvatilo se grablji i lopata te sudjelovalo u akciji čišćenja šetnice kontese Drašković, koja se nalazi pored stadiona i sportskog centra Dugo Selo. Šetnica je dosad bila prekrivena lišćem i otpalim suhim granama, no nakon akcije vrijednih ruku naših članova šetnica je čista i uredna te spremna za duge proljetne šetnje. Treba istaknuti i veliku pomoć sina članice Višnje Bubnar, koji je prije čišćenja velik posao odradio s traktorom i melčerom i „pripremio“ teren za čišćenje i bitno olakšao rad vrijednim čistačima.

Akcija čišćenja bila je dugo u planu, no zbog pandemije koronavirusa stalno je bila odgađana. Koliko su naši penzići bili vrijedni govori i podatak da su šetnicu čistili čak pet i pol sati. Nakon toga je uslijedila mala okrpjeka, podijeljeni su sendviči i sokovi, a oni koji piju nazdravili su i s čašicom. Bilo je to prvo veće okupljanje članova udruge nakon dugo vremena, zbog čega su svi bili itekako sretni. Samo neka potraje.

**Milivoj Marić**



## Pandemiji unatoč!

Kako su epidemiološke mjere malo popustile s velikim oprezom se, 20. veljače 2021. godine, organiziralo 8. Sportske susrete Povjereništva SUH Zagreb. Lijepi dan pratio je cjelokupno događanje na prostoru školskog igrališta u Studentskom gradu, a na igrama je sudjelovalo 14 zagrebačkih podružnica (od 17). Zbog mjera, svaka podružnica je mogla sudjelovati sa svega tri natjecatelja, koji su se natjecali u sve četiri discipline – pikadu, pucanju lopte na gol, bacanju lopte na koš, te nabacivanju kolutova na štap.

Vodilo se računa da svi natjecatelji tijekom natjecanja vode računa o distanci, imaju maske i dezinficiraju ruke (a neki su imali i rukavice). Po dolasku, svaka ekipa je dobila majice, natpis podružnice, boce s vodom i burek. Nakon



distanciranog postrojanja, igre je otvorio Ante Kuprešak, nakon čega je započelo natjecanje. Pod budnim okom sudaca ekipe su se izmjenjivale na igrama prikupljajući bodove na svojoj listi, koju su nakon popunjavanja predale komisiji za bodovanje.

Nakon prebrojavanja svih bodova treće mjesto pripalo je ekipi Podružnice Oporovec, drugo mjesto ekipi iz Podružnice Miroševac,

dok je prvo mjesto pripalo ekipi Podružnice Studentski grad. Iako je cilj ovih igara, kao i svakih do sada, uglavnom druženje i ugodno proveden dan, smatramo da su pobijedili svi koji su došli i podržali ove igre, a za dolazak svaka od ekipa dobila je zahvalnicu. Čestitamo svim ekipama na sudjelovanju i zahvaljujemo na dolasku.

*Snežana Živčić*

## ZAGREB Uživanje na Sljemenu



Povjereništvo SUH Zagreb 27. veljače 2021. organiziralo je izlet na Zagrebačku goru za predsjednike i zainteresirane članove svih zagrebačkih podružnica. Na ovaj izlet odazvao se priličan broj

zainteresiranih osoba kako bi dan proveli na svježem zraku. Nakon dolaska na Mihaljevac jedna je grupa u 9 sati autobusom krenula do Puntijarke, dok je druga grupa tamo stigla sat vremena kasnije. Nakon kraćeg odmora predsjednik Povjereništva Stevo Živčić podijelio je sudionicima čokolade, pa se krenulo prema Tomislavovom domu.

Ispod obnovljenog sljemenskog tornja raspoređeni su se ruksaci te se malo okrijepilo uz špek, luk, sir i vrhnje, kolače, čaj ili samo kavu, kako bi se nastavilo ne baš lakom stazom, na nekim mjestima i pokrivenom snijegom. S obzirom da mnogi nisu imali prilike duže vremena hodati radi situacije s Covidom, za pohvalu je činjenica da su svi prošli zadanu relaciju. Naročito bi istaknuli članice iz Novog Zagreba koje se nisu dale smesti i polako, ali sigurno su došle do cilja. Ni četiri pa niti šest srčanih prijemosnica koje su imali neki članovi, nisu zaustavile volju za hodanjem u društvu.

*S. Ž.*

## STUDENTSKI GRAD Aktivnosti ne posustaju

Nakon dužeg vremena, početkom ožujka 2021., održan je prvi sastanak sindikalne podružnice Studentski grad, na kojem se članove izvijestilo o ponudama za ljetovanje koje su predstavile neke od turističkih agencija. Tom prilikom prisutan je bio i predstavnik TA „Tom tours“ Tomislav Tomaševski koji je predstavio svoju ponudu za umirovljenike u Poveljani na Pagu. Osim navedenog, polako i s oprezom nastavit će se aktivnosti koje ne okupljaju veliki broj osoba u zatvorenom prostoru, poput crtanja koje bi se održavalo u velikoj dvorani gdje bi se maksimalno poštivalo epidemiološke mjere, dok bi druge aktivnosti bile uglavnom na otvorenom poput linijskog plesa i hodanja, te planinarenja po Zagrebačkoj gori.

Članovi podružnice šetali su obližnjim Gradom mladih, gdje se društvo transparentom „Zbogom panonski mornaru“ oprostilo od legendarnog kantautora Đorđa Balaševića, koji je tog dana ispraćen s ovoga svijeta. Za Dan žena petnaestak članova pješačilo je do Maksimirske šume, gdje se obišao i Zoološki vrt, koji je taj dan omogućio svim ženama besplatan ulaz, stoga je sunčano vrijeme odlično iskorišteno razgledavanjem životinjskog svijeta i šetnjom po prirodi.

Projektu Udruge građana Dubrave i Sestre pod nazivom „Zaželi“ (faza 2) vodstvo podružnice pomoglo je pri zapošljavanju žena koje su već duže vrijeme na Zavodu za zapošljavanje, pronalazeći im krajnje korisnike koje bi godinu dana iste obilazile i pružale potporu kao gerontodomačice.

Provedene su i edukacije. Naime, članovima se pružila prilika sudjelovati na predavanju na temu „Prevenција kožnih oboljenja“, kao i predavanju na



temu „Prevencije ginekoloških problema u žena i prostate u muškaraca“ koje su proveli licencirani liječnici, s mogućnošću pregleda u specijaliziranim poliklinikama, a što je program koji je financiran sredstvima socijalnog fonda EU.

*Snežana Živčić*

# Smijehom protiv bolesti

**H**oće li doći vrijeme kada će vam vaš doktor, u svrhu terapije, kazati da pogledate dvije epizode neke humoristične serije, koja se trenutno vrti na televiziji i da nakon toga dođete na kontrolu? Dobro, možda neće baš tako, ali humor se sve više priznaje kao važan faktor za održavanje dobrog mentalnog i fizičkog zdravlja. Ideja da je smijeh dobar nije nova, međutim znanost sada to i dokazuje.

Danas postoje laboratorijski dokazi da srdačan smijeh stimulira većinu glavnih fizioloških sustava u tijelu. Dobar smijeh, smijeh od srca, ubrzava srčani ritam, poboljšava krvnu cirkulaciju i aktivira mišiće u gotovo čitavom tijelu. Nakon smijeha čovjek se osjeća relaksiran. Prema američkom psihijatru Wiliamu Fryu, jednom od vodećih stručnjaka za humor i zdravlje, smijeh može spriječiti srčani infarkt smanjenjem napetosti, stresa i ljutnje.

On može spriječiti i usporenje cirkulacije, koja može dovesti do moždanog udara, a može smanjiti i osjećaje neugodnosti kod ljudi koji boluju od raka. Prof. Fry smatra da smijeh može pomoći i u prevenciji raka, olakšavajući depresiju, dakle emocionalno stanje koje može učiniti ljude osjetljivijima na tu bolest.

## Stav prema životu

Klinička istraživanja su utvrdila da smijeh može imati direktan utjecaj na sposobnost organizma da se bori protiv infekcije. Postoje dokazi da humor i smijeh potiču u organizmu stvaranje bijelih krvnih tjelešca koje napadaju bakterije, uzročnike infekcije, a također jača i imunološki obrambeni sustav. Budući da smanjuje stres, humor pruža i fizičke i emocionalne koristi. On nam pomaže da lakše svladavamo probleme koji se javljaju iz dana u dan.

Psiholog Lisa Rosenberg s medicinskog fakulteta u Chicagu kaže: „Humor nije samo smijati se vicu. To je općenito stav prema životu. To je emotivno olakšanje i ono vam također omogućuje da nastavite funkcionirati i u stresnim situacijama. Količina stres hormona u organizmu se smanjuje kad se smijemo“.

Liječnici i sestre u čikaškom Presbyterian - St. Luke's medicinskom centru, primjenjuju humor i razne šale kako bi razveselili bolesnu djecu. Humor pomaže da se rasprši strah kod djece. Upotreba humora od strane medicinskog osoblja tek se odnedavno počela prihvaćati.

## Kao dodatak terapiji

Humor je od koristi u zdravstvenoj skrbi, jer poboljšava vezu između liječnika i pacijenta, pomaže obojici da otkriju stvari koje nisu znali jedan o drugome i općenito olakšava napetost koja je često prirodna u odnosima liječnik - bolesnik. Dr. Goodman Joel, direktor programa Uloga humora u liječenju kaže:

„Mnogo ljudi pokazalo je da je humor za njih prava blagodati u vrijeme kad ih napadne bolest. Kad ga se dobro primijeni, smijeh je vrlo snažan, pozitivan lijek, koji može biti dodatak standardnoj terapiji“.

Osim u zdravstvenoj skrbi, humor se može djelotvorno primjenjivati i u poslovnom životu, edukaciji itd. Međutim, humor ima svoja ograničenja. Ne smije ga se upotrebljavati toliko mnogo da postane dosadan ili zamoran ili neumje-

san. Dakako, ne smije se i previše na njega osloniti u smislu olakšanja od stresa. Tu se misli na oslanjanje u tolikoj mjeri da se isključe druge tehnike za smanjenje stresa. Kaže se da ništa ne može nadmašiti dobar smijeh. Ljepota humora je u tome što je pristupačan svakome. Jedan je liječnik kazao: „Ljudi mogu uživati u humoru sami, za svoj račun, bez plaćanja za preglede kod liječnika, za ućlanjenje u zdravstvene klubove itd.“

Stručnjaci preporučuju da ljudi prepoznaju svoj osjećaj za humor. Oni kažu: „Imajte svoju vlastitu zbirku šaljivih knjiga, video-traka s filmskim komedijama (npr. 'Mr. Bean') ili bilo što drugo. Ako imate loš dan, ako se osjećate potišteno i želite probuditi svoj imunološki sustav, posegnite za nekom svojom knjigom s dobrim vicevima ili pronađite bilo što drugo što će vas nasmijati.“

*dr. Ivo Belan*

## PIJETE VIŠE LIJEKOVA?

# Spriječite opasne interakcije

**L**ijekovi, hrana, vitamini i dodaci prehrani ako se uzimaju istovremeno mogu uzrokovati negativne nuspojave, neočekivane simptome, smanjenu učinkovitost lijekova i ozbiljnu štetu za zdravlje. Istraživanja pokazuju da 87% starijih osoba u Americi uzimaju najmanje jedan lijek na recept, a 36% njih uzima čak 5 ili više lijekova.

Zbog toga liječnici ponekad mogu propustiti štetne interakcije između više lijekova. Čak i ako interakcija s lijekom nije fatalna, to može utjecati na to koliko će lijek djelovati ili na vjerojatnost nuspojave. Zato je pametno obaviti dodatnu provjeru, bilo sami ili da zatražite pomoć ljekarnika.

Na internetskoj stranici [https://www.drugs.com/drug\\_interactions.html](https://www.drugs.com/drug_interactions.html) nalazi se besplatan alat za provjeru interakcija među lijekovima, ali i lijekova s dodacima prehrani ili hranom. Jednostavno upišete naziv lijekova koje koristite te vam program izbaci sve moguće opasnosti kombiniranja, od blagih do ozbiljnih po zdravlje. Ukoliko program izbaci da je kombinacija koju pijete vrlo opasna, definitivno se trebate posavjetovati sa svojim liječnikom.



# Prijateljstvo jače od pandemije

"Sreća je da postoje prijateljice i prijatelji, da postoji generacija sličnih po osobinama i stavovima"

**P**rolazi vrijeme. Prošla je već cijela godina od pojave prvog oboljelog od Covida-19 u našoj zemlji. Eto, sada smo se počeli i cijepiti protiv poznatog nam neprijatelja. Optimizam se vraća u našu svakodnevnicu. Epidemiološke mjere malo su ublažavane usprkos činjenici da se u našem okruženju pojavio neki novi soj virusa. Nismo se pravo oslobodili jedne pošasti, a pred vratima je bila nova, prema iskustvu susjednih zemalja još opakija. Sad opet s prijateljima pijemo kavicu po terasama kafića, hodajući ulicama grada, zastajkujući na uglovima ulica da dovršimo razgovor i da krenemo opet svatko na svoju stranu. Sami, sa svojim *alter-egom*. Žurit ćemo kući i ne skidajući kaput, nazvati prijateljicu s kojom smo se rastali na uglu neke ulice i javiti

ili svijetlo plave maske. Ljekarne su brzo nabavile ružičaste pa su gospođe „nabacile“ malo rumenila. Postupno se razvijala „manufaktura“ maski za sve prilike za „vjenčanja (bijele sa sjajnim šljokicama) i crne za sprovode“.

Sva je sreća da postoje telefoni i mobiteli pa ćemo se opet vratiti na stare navike karakteristične za novo normalno stanje kojem smo nakratko rekli zbogom. Ali nismo mi tu u mogućnosti da odredimo naše ponašanje. Opet će nam „stožer“ odrediti i ograničiti kretanje.

Znam da ćemo iznova dane i sate provoditi u razgovorima s prijateljicama jer one nas najbolje razumiju. Mladi bez obzira na obveze prema starijim roditeljima ili bakama i djedovima nemaju vremena za duge razgovore, a posjete treba prorijediti zbog moguće zaraze.

No sreća je da postoje prijateljice i prijatelji, da postoji generacija sličnih po osobinama i stavovima, čak i da nas spoji slična uzrečica koja kaže: „Sličan se sličnome veseli“. I doista nazvat će vas prijateljica, kasno navečer da provjeri jeste li popili obveznu dozu lijekova i da vam zaželi laku noć.

Druga je gledala film i na ekranu se pojavio neki stari glumac pa se sjetila pokojnog supruga. I dalje je gledala film, ali ništa više nije bilo stvarno jer ona je prolazila kroz drugo vrijeme neke sretne mladosti. Zazvonio je telefon i prijateljica prekida maštanje. Javlja da je upravo primila vijest o smrti svoga sina. Sama je i tužna. Nakon nekoliko utješnih riječi odlučila je otići do prijateljice da podijeli s njom tugu.

Eto nove tuge, umrla je naša prijateljica iz razreda i zbog pandemije nismo mogli ići na sprovod. Odlučili smo da nas suprug pokojnice odvede na

grob drugom zgodom. Osobno sam se do sada opraštala sa svakim svojim umrlim u tišini vlastitoga doma. Opraštanje je potrajalo ponekad i nekoliko sati. Obnavljala sam samo sretne dane koje smo proživljavali u neka sretnija vremena.

Imam jednu bolesnu sestričnu i odlučila sam da jedan dan provedem s njom obilazeći grobove naših predaka jer ona i ja to već dugo planiramo. Bliski ljudi nam olakšavaju koračanje iz dana u dan.

Razmišljam tako kako sam sretna jer me gotovo svaku večer nazove prijateljica s kojom sam godinama putovala na operne predstave i na koncerte, s njom provedem tjedan dana „ljetnog zimovanja“ na glečerima uz svisce koji ne pokazuju vrijeme već skakuću i skrivaju se u travi. I glečeri „nisu više što su nekad bili“.

I, gle, pravog čuda, zazvonio je telefon i zvala je upravo prijateljica koja je bila na putovanju i doživjela susret sa sviscima. Kasnovečernji razgovor potrajao je dugo u noć. Obnovile smo neka sjećanja na prekrasna putovanja, a mašta se potrudila da organiziramo naše novo, za sada samo virtualno, skromno putovanje u Beč. Kako bismo preživjeli bez prijatelja!

Sada nastaju i mnoga nova prijateljstva. Gledam susjede, bračni par koji svakoga dana ide u šetnju do susjednog naselja. Za nekoliko dana pridružila im se još jedna susjeda za redovnu šetnju. A onda sam se pridružila i ja. Tako moje naselje na periferiji metropole postaje veselije mjesto. Prekrasno proljetno vrijeme izmamilo je djecu i djedove i bake i na igralište pokraj škole. Mnoga nova prijateljstva iz vremena korone trajat će i kad ju nadvladamo. Neka će s njom umrijeti. Ostat će najhrabriji i najuporniji. Prijatelji zauvijek.



da ste usput sreli poznanicu i zapravo nastaviti započeti nedovršeni razgovor od prije.

Znam da ćemo opet morati biti više u kući jer nismo svi imali sreću da među prvima primimo adekvatno cjepivo. Opet ćemo se morati čuvati, maske će ostati svakidašnji „modni detalj“. Da, dobro ste pročitali. Maske su postale modni detalj. Sjetite se kako smo u početku svi imali bijele

Piše: Biserka Budigam, psihologinja

## Susjedska prava - oborinske vode

**Pitanje:** Moj prvi susjed koji je kupio kuću do mene prije tri godine nadvisio je svoje dvorište zemljom i šljunkom tako da je sada u višoj razini od mogega. Razumljivo je stoga da se sva oborinska voda iz njegovog dvorišta slijeva u moje. Obećao je kad se doselio da će na međi izbetonirati kanalice međutim do današnjeg dana ništa. U Gradskom poglavarstvu su mi rekli da ne mogu učiniti ništa, neka se dogovorimo ili sudujemo. Pošto su višekratni dogovori propali zanima me imam li kakvog osnova za tužbu. **(I.M., Osijek)**

**Odgovor:** Točno Vam je rečeno u poglavarstvu kako tu nije riječ o upravnoj, već o sudskoj stvari, a Vi imate vrlo snažne razloge za tužbu. Okolnosti po navedenom sadržaju upita pripadaju pod pravni institut susjedskih prava, koji je reguliran Zakonom o vlasništvu i drugim stvarnim pravima u članku 113. Vlasnik nekretnine je dužan poduzeti sve potrebne mjere da kišnica koja se slijeva s njegove zgrade ne pada na tuđu nekretninu. U članku 100. st. 1 susjedska su prava ovlasti koje radi uzajamno obzirnog izvršavanja prava vlasništva ovlašćuju vlasnika nekretnine da u svezi s izvršavanjem svojega prava vlasništva zahtijeva od osobe koja je vlasnik druge nekretnine da ona u njegovu interesu trpi, propušta ili čini glede svoje nekretnine ono što je određeno zakonom. Dakle, ako ne ide dogovorom, morat ćete sudskim putem zaštititi svoja prava.

## Izvanknjižno vlasništvo

**Pitanje:** Pripremam se sačiniti vlastitu oporuku, no muči me jedan problem. Naime, izvanknjižni sam vlasnik veće vikendice na moru, pa ne znam mogu li tu vikendicu uvrstiti u oporuku. Hoće li moji nasljednici imati problema s tom vikendicom, tj. njenom uknjižbom i kako to mogu riješiti? Znači i sami koliko traju sudski postupci i da poprilično koštaju pa bi ja to ostavio svojim nasljednicima da to pitanje riješe. Molim za savjet i mišljenje. **(L.P., Pula)**

**Odgovor:** Nema nikakvih zapreka da u oporuku uvrstite i svoje izvanknjižno vlasništvo koje će se rasporediti vašim nasljednicima. Nasljednici se neće moći uknjižiti kao vlasnici temeljem rješenja o nasljeđivanju, već će trebati provesti parnični postupak (tužba za utvrđenje) ili izvanparnični postupak (pojedinačni ispravni postupak) kako bi se mogli upisati kao zemljišni vlasnici vikendice.

## Nećak nas je prevario

**Pitanje:** Sklopili smo Ugovor o doživotnom uzdržavanju s nećakom koji se obavezao doživotno uzdržavati mene, moju suprugu i jedno punoljetno naše dijete s posebnim potrebama. Ugovor je na početku nećak poštovao i izvršavao svoje obveze, ali je s vremenom sve manje izvršavao svoje obveze prema djetetu iako smo ga upozoravali na ugovornu obvezu. Situacija se nije promijenila na bolje te smo nezadovoljni s njime, odlučili tražiti raskid ugovora. Imamo li supruga i ja pravo na

raskid ugovora, s obzirom na to da nećak prema nama izvršava sve ugovorne obveze, ali ne i prema našem djetetu? **(A.I., Split)**

**Odgovor:** Potpisivanjem ugovora o doživotnom uzdržavanju u kojem na strani primatelja uzdržavanja ima više osoba, smatra se da je davatelj uzdržavanja preuzeo nedjeljivu obvezu doživotno uzdržavati sve primatelje uzdržavanja. Tako u slučaju neispunjene obveze u odnosu na jednog od primatelja uzdržavanja, ostali primatelji uzdržavanja imaju pravo tražiti raskid ugovora na sve primatelje uzdržavanja.

## Nasljedstvo za pastorka?

**Pitanje:** Moja majka se ponovno udala te je u tom drugom braku dobila još jedno dijete. Moj očuh je bio dobar i pažljiv prema meni, pa sam ga doživljavala kao vlastitog oca. Nažalost, preminuo je u prometnoj nezgodi, te uskoro očekujemo ostavinsku raspravu. Sada me zanima da li ja kao pastorka imam pravo na nasljeđivanje imovine jer znam da bi očuh (da je mogao) meni ostavio dio imovine. Nažalost, očuh je umro bez oporuke, pa me zanima tko će ga naslijediti? **(A.L., Zagreb)**

**Odgovor:** S obzirom na to da je očuh umro bez oporuke naslijedit će ga njegovi nasljednici i to u jednakim dijelovima. Ako vas očuh nije usvojio za života, njegovi zakonski nasljednici su njegova supruga (a Vaša majka) i njegovo dijete. Kao pastorka, nažalost, nemate pravo na nasljedstvo. Ostaje Vam utjeha da je Vaša majka naslijedila polovicu ostavine, pa će ona vjerojatno voditi računa o tome da vi naslijedite njezin dio.

## Rad u mirovini

**Pitanje:** Poštovani, u mirovini sam od 2020. godine. Od 1998. do 2020. godine obavljao sam kao obrtnik djelatnost taksi-službe. Mogu li uz mirovinu obavljati djelatnost kućne radinosti taksislužbe koju sam obavljao kao obrtnik, a da mi se ne obustavi isplata mirovine? **(L.B., Zagreb)**

**Odgovor:** Poštovani, prema članku 50. stavku 1. Zakona o obrtu propisano je da se pod pojmom domaća radinost podrazumijeva izrada proizvoda koju obavlja fizička osoba kod kuće osobnim radom, ako ispunjava uvjete iz propisa kojima se uređuje pojedina djelatnost. Za obavljanje domaće radinosti fizička osoba mora imati odobrenje koje izdaje nadležno upravno tijelo županije u čijem je djelokrugu obavljanje povjerenih poslova državne uprave koji se odnose na domaću radinost. Nadalje, člankom 10. točkom 6. Zakona o mirovinskom osiguranju propisano je da se obvezno osiguravaju na mirovinsko osiguranje osobe koje obavljaju domaću radinost ili sporedno zanimanje prema Zakonu o obrtu, ako nisu obvezno osigurane po drugoj osnovi ili ako nisu korisnici mirovine (načelo supsidijarnosti), osim korisnika invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti. Prema navedenom, nažalost ne biste mogli obavljati djelatnost taksislužbe kao domaću radinost jer je domaća radinost vezana uz izradu odgovarajućih proizvoda kod kuće osobnim radom, a obavljanje djelatnosti taksislužbe nije vezano uz izradu proizvoda i ne obavlja se kod kuće osobnim radom.

## pravni savjeti



Odgovara:  
Ante Kuprešak  
dipl. pravnik

Besplatno  
pravno  
savjetovanje  
za članove  
Sindikata  
umirovljenika  
01/46 55 111/244  
ili 01/46 15 797

## Rade Drača, predsjednik Podružnice SUH-a Novi Zagreb

# Preživljavanje nije život



„Mnogi supružnici nakon smrti partnera zapadnu u siromaštvo jer su odjednom ostali bez polovice prihoda“

Rade je rođen u prosincu 1946. godine u selu Poljice, u općini Udbina. Dva puta se ženio, a otac je dviju fakultetski obrazovanih kćeri te ima dvoje unuka koji su studenti, zbog čega je izrazito ponosan. Odmah na početku smo ga upitali što bi sve naš sindikat trebao napraviti da se popravi sadašnji položaj umirovljenika i starijih osoba. Kazao nam je kako bi se borba za poboljšanje trebala i dalje odvijati i kroz djelovanje naše udruge, ali i s obzirom da je čovjek političko biće, niti politička borba ne bi nam trebala biti strana.

„Kroz Sabor bi normativno trebalo štititi interese, a kroz sindikat voditi svakodnevnu bitku za kvalitetniji život populacije. Sve, od klubova za dnevno druženje do trajnog smještaja u domove. Slično političkim strankama i sindikatima koji se nadmeću i naša udruge bi se morala glasnije postavljati glede položaja u većini pauperiziranog (mahom bez svoje krivnje) članstva i općenito «stališa» umirovljenika. Za sve to potrebno je omasoviti organizaciju i naći ravnotežu sindikalnog i stranačkog aktivizma“, kazao je, dodavši kako mu se izrazito važnim čini što je Sindikat umirovljenika uspio ostvariti statusno spuštanja prava vlasništva nad domovima za starije na županije, jer će to utjecati na povećanje kapaciteta i kvalitete smještaja.

Radna skupina za izradu novog modela obiteljske mirovine nastavila je s radom, a u njoj su predstavnici SUH-a i MUH-a nastavili lobirati za novi model kojim osoba može umjesto 70 posto uzeti 85 posto mirovine preminulog partnera, ili odabrati opciju da zadrži svoju mirovinu te

dobije dio supružnikove. Rade tu inicijativu smatra hvalevrijednom, jer ističe kako mnogi supružnici nakon smrti partnera zapadnu u siromaštvo jer su odjednom ostali bez polovice prihoda.

Nadalje, brojne svjetske zemlje, pa i one u okruženju isplatile su solidarni, tzv. Covid dodatak umirovljenicima da lakše prebrode krizu, no Hrvatska to do trenutka pisanja ovog intervjua još nije učinila, iako su iz Vlade i Ministarstva rada dali pozitivne signale i obećali umirovljeničkim udrugama da će to napraviti. Mjera je to koju Rade podržava, kazavši nam kako podržava svaku brigu i pomoć ljudima treće životne dobi i umirovljenicima.

Inače, cijeli svoj radni vijek proveo je u državnoj službi, radeći kao carinski inspektor u Carinarnici Zagreb. Kaže da je umirovljen „po sili zakona“, s navršenih 65 godina života. No, srećom, nije materijalno ugrožen, jer mu mirovina iznosi oko 6.000 kuna pa ne mora raditi, ali podržava SUH-ovu borbu da se pravo na rad omogući svim umirovljenicima, i to pod jednakim uvjetima.

U SUH se učlanio 2014. godine, no i tijekom radnog vijeka uvijek je bio sindikalist, jer smatra kako su se ljudi kroz povijest upravo kroz sindikalnu borbu i udruživanje izborili za bolji status te to smatra progresivnim pristupom, za razliku od stranačkog koji je ljude, kaže, obično uvlačio u nevolje. U podružnici u Novom Zagrebu upoznao je ljude koji su ga motivirali da postane aktivist, njihova vjera u sebe i u zajedničku stvar ga je potaknula na još veći angažman. Zbog koronavirusa su smanjili

druženja na sat vremena tjedno, provode samo potrebne akcije u dogovoru s Crvenim križem, poput mjesečnog mjerenja tlaka, šećera, masnoća u krvi...

Nažalost, ono što ih najviše veseli, izleti i zabava su zbog cijele situacije i dalje na čekanju. Članovi podružnice najviše upita imaju oko cjepiva, te ugovora o uzdržavanju. Kroz razgovore se, kaže Rade, lakše podnosi teret vremena i godina, bolesti, a teme su obično lijepe uspomene iz prošlosti.

„Mada netko reče da nema ništa gore nego u tegobnim vremenima prisjećati se sretnih događaja“, kaže Rade, koji je u početku redovito pratio rad Stožera civilne zaštite, s vremenom je počeo izbjegavati gledati vijesti jer mu podižu tlak.

Zatražili smo ga da nam komentira trenutni položaj umirovljenika u Hrvatskoj i upitali ga smatra li da će uskoro doći do poboljšanja.

„Autoritet i moć našeg umirovljenika počiva na mjesečnoj doznaci na računu banke iz mirovinskog osiguranja. A kako je to i nominalno i realno ispod nivoa koji većini umirovljenika omogućio pristojan život, ljudima se nude socijalne mjere poput „dodatka na mirovinu“, besplatni gradski prijevoz, nacionalne naknade... umjesto da im se za uloženi rad i izdvajanje u fond isplaćuje mirovina od koje mogu i živjeti, a ne samo preživljavati.“

Za kraj je Rade poručio kako je najbolji put da se stanje spram starijih promijeni to da se unatoč heterogenosti političkih i drugih uvjerenja ljudi ujedine, i izbore za prav-ednu i tolerantnu domovinu.

Igor Knežević

ISTARSKA  
ŽUPANIJA



REGIONE  
ISTRIANA

# *Sretan Uskrs*



Dragi umirovljenici,

Uskrs, nažalost, drugu godinu zaredom, slavimo u ozračju pandemije, zdravstvene i gospodarske krize. Godina iza nas je bila izuzetno teška, puna nepoznanica i nesigurnosti i zato neka nas Uskrs, blagdan nade i ljubavi, potakne na još snažnije zajedništvo, dobrotu i slogu. Neka nam snaga vjere podari svu potrebnu snagu kako bi hrabro prebrodili sve izazove koji nam predstoje.

U ime Istarske županije i svoje osobno želim vam sretan i blagoslovljen Uskrs, te ono najvažnije - puno zdravlja.

S poštovanjem,

*Zamjenik župana koji obnaša dužnost župana Istarske županije*

FABRIZIO RADIN



Dragi umirovljenici,  
drage sugrađanke i dragi sugrađani,

Uskrs, naš najveći kršćanski blagdan simbol je mira i nade. Ove godine dočekujemo ga s posebnom nadom, spremni za nove početke. Godina iza nas obilježena je usponima i padovima – ustrajnom borbom protiv epidemije Covid-19, potresima, poplavom i brojnim drugim problemima koji su zadesili naš Grad i otežali život naših sugrađana.

Stoga vam prije svega želim mir, razumijevanje i ljubav bližnjih, ali i novu duhovnu snagu i vjeru da bolje sutra dolazi.

Neka svjetlo Uskrsa probudi optimizam svih nas i podsjeti nas na istinske vrijednosti kojima trebamo težiti i živjeti ih svaki dan iznova.

S tim mislima, u ime Gradske uprave Grada Zagreba  
i u svoje osobno ime,  
želim vam sretan i blagoslovljen Uskrs!

Zamjenica gradonačelnika koja obnaša dužnost  
gradonačelnika Grada Zagreba  
dr.sc. Jelena Pavičić Vukičević